Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 18 апрель 1968 йил, пайшанба ◆ № 91 (13.953). Баҳоси 2 тийин.

ИЛҲОМБАХШ ЧАҚИРИҚЛАР

Совет халқи, бутун тараққийпарвар инсоният КПСС Марказий Комитетининг 1 Май қутлови — Чақириқларини зўр ифтихор туйғуларига тўлган ҳолда эшитди. Илҳомбахш Чақириқларда Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг айни муддао-мақсадлари, энг яхши тилак ва орзулари, барча халқлар, элатларнинг эзгу ниятлари, миллион-миллион кишилар тафаккурида, ҳаётида уйғунлашаётган олижаноб фикр ва туйғулар, ҳозирги замон тақозо этган актуал масалалар ўз ифодасини топган.

Чақириқларнинг жанговар руҳи, ўткир ва мантиқан кучли иборалари, инсон қалбини, онги ва тушунчасини мафтун этувчи мазмундор сатрлари революцион жўшқинлик ғояси билан суғорилган бўлиб, унда ленинчи партиянинг инсон тақдири, инсон бахт-саодати ҳақидаги чексиз ғамхўрлиги яққол кўриниб турибди.

Яшасин Биринчи май — меҳнаткашларнинг империализмга қарши, тинчлик, демократия ва социализм учун курашида халқаро бирдамлик куни!

Абадий барҳаёт, революцион таълимот — марксизм-ленинизм ғояларига содиқ бўлган совет халқи шу буюк идеаллар билан қуролланиб, Коммунистик партия раҳбарлиги остида социализм ва коммунизм ғалабаси йўлидаги курашда жаҳондаги барча меҳнаткашларга ибрат кўрсатмоқда, ўзининг бунёдкорлик ишлари билан инсоният кўз олдида янгича яшаш, янгича кураш йўлларини ёрқин кўрсатиб бермоқда. Қудратли Советлар давлати жаҳондаги ҳамма эркесвар халқларнинг умидли таянчиси, инсоният тинчлигининг энг кучли посбони бўлиб қолди. Бизнинг халқимиз инсоният эзгу орзуси — коммунизм жамияти барпо этиш учун курашмоқда, меҳнат қилмоқда, жасорат ва қаҳрамонликнинг янги намуналарини кўрсатмоқда.

Коммунизмнинг шонли бунёдкори, озодлик, тинчлик ва меҳнаткашлар бахт-саодати учун мард курашчи — улуғ совет халқига шон-шарафлар!

Юксак марраларни кўзлаб, партия ишлаб чиққан янги иқтисодий ислоҳот йўлидан дадил бораётган бизнинг саноатимиз Ватан иқтисодий қудратини ва халқ фаровонлигини тўхтовсиз ошира бориш сингари улуғ вазифани муваффақиятли ҳал этмоқда. Бу соҳада Ўзбекистон саноати эришаётган ютуқлар ҳам салмоқли ва самаралидир. Ҳозир Май олди мусобақасида қатнашаётган қанчадан-қанча корхоналар ўз план топшириқларини бажара бориб, айни вақтда ишлаб чиқаришнинг техника даражасини кўтариш, комплекс механизациялашни ва автоматлаштиришни амалга ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш ва унинг таннархини камайтириш учун бутун чораларни кўрмоқдалар.

Ҳозир саноат ходимлари олдида ҳал этилиши зарур бўлган катта вазифалар турибди. Партия барча меҳнаткашларни беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақа байроғини баланд кўтаришга, Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олишга чақирар экан, бу соҳада саноат ходимларининг қиладиган ишлари миқёс жиҳатдан катта ва қиёссизлиги чақириқларда баён этилгандир:

— Ишчилар, инженерлар ва техниклар! Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини бутун чоралар билан оширингиз! Маблағлар, ишлаб чиқариш фондлари, хом ашё ва материаллардан яхшироқ фойдаланиш учун курашингиз, янги қувватларни тезроқ ўзлаштирингиз!

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари Ватан олдидаги бурчларини чуқур англаб, социалистик экономикани янада равнақ топтириш йўлида, колхоз ва совхозлар ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини тез суръатлар билан ривожлантириш ва уларнинг рентабеллигини ошириш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, фан-техниканинг энг янги ютуқларини, илғор тажрибаларни ишлаб чиқаришга кенгроқ жорий этиш учун курашмоқдалар. Улар бу йилги кўкламги дала ишларини юксак агротехника қоидалари асосида ўз муддатида ўтказиш учун бутун кучларни, ички резервларни ишга солмоқдалар. Республикамиз пахтакорлари эса бу йил мамлакатга 4 миллион 100 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш юзасидан олган мажбуриятларини бажариш йўлида ҳозирдан мустаҳкам замин яратиш учун курашмоқдалар.

Чақириқларда дала меҳнаткашларининг шу кунларда амалга оширишлари зарур бўлган хамма ишларни зўр уюшқоқлик билан ўтказишга даъват қилинади:

— Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари! Кўкламги экишни намунали ва сифатли тугаллаш учун, деҳқончилик ва чорвачиликнинг ҳамма маҳсулотларини етиштиришни кўпайтириш учун социалистик мусобақани кенг авж олдирингиз!

Совет кишилари халқаро воқеаларни сезгирлик, хушёрлик билан кузатиб борар эканлар, улар ҳозирги вақтда жаҳонда юз берган кескин ва жиддий вазиятни, уруш хавфини туғдираётган Америка империализми бошлиқ агрессив кучларнинг ёвуз ниятларини, қалтис ва мудҳиш хатти-ҳаракатларини эътиборсиз қолдира олмайдилар. Тинчлик сингари муқаддас ишга, социал тараққиёт ва халқлар бахт-саодатини ҳимоя қилиш каби буюк ва ҳайрли ишга содиқ бўлган совет халқи ана шу вазиятни ҳисобга олган ҳолда Ватанимиз мудофаа қобилиятини янада мустаҳкамлаш, ўз Қуролли Кучларининг ҳар қандай хавфни даф этиш учун доим шай бўлиб туриши йўлида ҳамма чораларни кўраверади.

Халқлар дўстлиги ва бахтиёрлигининг мустаҳкам қалъаси, тинчлик ва тараққиётнинг ишончли таянчи бўлган Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи коммунизмнинг нурли чўққилари сари олға бормоқда. Бизнинг қаҳрамон халқимиз Коммунистик партия раҳбарлиги остида коммунистик қурилиш вазифаларини бажаришда янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқда.

Марксизм-ленинизм байроғи остида, Коммунистик партия раҳбарлигида мамлакатимизда коммунизм тантанаси учун курашда янги ғалабалар сари, олға!

Яшасин, инсониятнинг порлоқ келажаги — коммунизм!

Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Беш йиллик планни муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақа байроғини баланд кўтарингиз! Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олайлик!

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1 МАЙ ЧАҚИРИҚЛАРИДАН)

БИР МИЛЛИОН ГЕКТАР ЕРГА ЧИГИТ ЭКИЛДИ

Ўзбекистон механизаторлари дастлабки бир миллион гектар майдонга чигит экдилар. Бухоро области кўкламги экишни тугаллаш арафасида турибди. Тупроққа чигит ташлашда бу область энг юқори суръатга эришди.

Республика колхоз ва совхозлари бу йил биринчи марта қатор ораларини кенг қилиб экиш каби прогрессив усулни кенг миқёсда қўлланмоқдалар. Юз минг гектардан кўпроқ майдонга чигит янги технология асосида экилади. Сирдарё областидаги экин майдонларининг ярмида кенг қаторли ғўзалар парвариш қилинади.

Партиямиз 1 Май Чақириқларидан илҳомланган деҳқонларимиз экишни тезроқ тугатиш ва ғўза парваришини бошлаб юборишга ҳозирлик кўрмоқдалар.

ЧАҚИРИҚДАН РУҲЛАНИБ

КПСС Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларидан руҳланган Қоракўл районининг пахтакорлари республикада биринчи бўлиб барча майдонга чигит экиб бўлдилар.

Чигит экишга ҳаммадан илгари киришган «Шарқ юлдузи», «Октябрь», Киров номли, «Москва», «Ўзбекистон», Карл Маркс номли, Навоий номли колхозларда ерга дастлаб ташланган уруғ бир текис униб чиқа бошлади. Механизаторлар ғўзани эрта муддатларда озиқлантириш ва культивация қилиш тараддудини кўрмоқдалар.

АМАЛИЙ ЖАВОБ

Бу йил 25 минг 420 гектар майдоннинг ҳар гектаридан давлатга 30 центнердан «оқ олтин» сотиш учун курашаётган шаҳрисабзлик деҳқонлар партиямиз Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларига амалий иш билан жавоб бердилар. Улар Қашқадарё областида биринчи бўлиб барча майдонга чигит экиб бўлдилар. 8 минг гектар ерга уруғ квадрат-уялаб жойлаштирилди.

Ингичка толали пахта етиштирувчи Қарши ва Косон районларининг хўжаликлари ҳам бу соҳадаги топшириқни тўла адо этдилар. Улар 13 минг гектар ерга уруғ қададилар.

Областнинг кўпгина хўжаликларида дастлаб экилган майдонлардаги чигит униб чиқиб, яшил квадратлар ҳосил бўлмоқда. Эрта-индин ана шу жойларда ғўза парвариши бошлаб юборилади.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

УЛКАН ЭНЕРГЕТИКА ОБЪЕКТЛАРИДА

— Ишчилар, инженерлар ва техниклар! Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини бутун чоралар билан оширингиз! Маблағлар, ишлаб чиқариш фондлари, хом ашё ва материаллардан яхшироқ фойдаланиш учун курашингиз, янги қувватларни тезроқ ўзлаштирингиз!

КПСС Марказий Комитети 1 Май Чақириқларидаги ана шу сўзлар Қорақалпоғистон АССРдаги Тахиатош ГРЭСи учинчи навбати қурилишини адо этаётганлар меҳнат ғайратини ошириб юборди.

Автоном республиканинг бу йирик энергетика объектида учинчи навбат қувватлари тўла фойдаланишга топширилгач, станциянинг умумий қуввати 2 минг киловаттга етади. Ҳозир бу ерда иккинчи қозон агрегатини монтажлаш ишлари қизғин давом эттирилмоқда. Юқоридаги суратда: турбина бўлимининг пешқадам энергетикларидан Анна Личагина. Пастда: биринчи турбина қозон агрегатини бошқариш пульти олдида.

А. Ходаков фотолари, (ЎзТАГ).

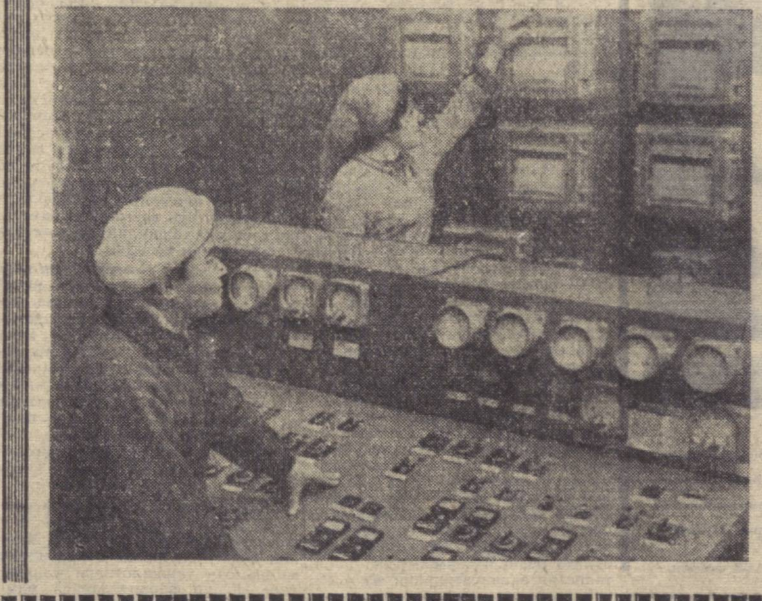

ЗАРБДОР ЙИЛ

ССCР саноати 1968 йил биринчи квартал планини муваффақиятли бажарди

СССР Марказий статистика бошқармаси мамлакат саноатининг 1968 йил 1 кварталда давлат планини бажариш натижаларини якунлади. Беш йиллик планни муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириб юборган саноат ходимлари, дейилади СССР Марказий статистика бошқармасининг ахборотида, беш йиллик учинчи йилининг биринчи квартал планини анча ошириб бажардилар. Утган йилнинг биринчи кварталидагига нисбатан саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 9,3 процент кўпайди.

Саноатнинг энг муҳим тармоқлари маҳсулот ишлаб чиқаришни қуйидагича кўпайтирдилар: электр энергетика — 10 процент, ёқилғи саноати — 6 процент, қора ва рангли металлургия — 8 процент, химия ва нефть химия саноати — 12 процент, машинасозлик ва металл ишлаш саноати — 12 процент, ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноати — 5 процент, қурилиш материаллари саноати — 9 процент, енгил саноат — 8 процент, озиқ-овқат саноати — 9 процент, маданий маиший моллар ва хўжалик моллари ишлаб чиқариш 14 процент кўпайди.

СССР Қурилиш материаллари саноати министрлиги ва СССР Балиқчилик саноати министрлигидан бўлак барча умумиттифоқ ва иттифоқ — республика саноат министрликлари квартал планини тўла бажаришди.

Барча иттифоқдош республикалар умуман квартал планини ҳам, шунингдек саноат маҳсулотининг энг муҳим турларидан аксариятини ишлаб чиқариш планини ҳам ошириб бажардилар.

Утган йилнинг биринчи кварталидагига нисбатан 12,8 миллиард киловатт соат электр энергия, қарийб 7 миллион тонна нефть. 3.6 миллиард кубометр газ, қарийб 2 миллион тонна кўмир, 1,5 миллион тонна чўян, 1,4 миллион тонна пўлат, 1,1 миллион тонна тайёр прокат, 1 миллион тонна минерал ўғит, 692 минг дона автомобиль покришкалари, 15,2 минг дона автомобиль, 5,8 минг дона трактор кўп ишлаб чиқарилди.

Алюминий, мис, рух, никель ва бошқа рангли металлар, нефть химияси ва нефтни қайта ишлаш маҳсулотлари ҳамда саноат маҳсулотининг бошқа кўпгина турларини ишлаб чиқариш кўпайди.

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш қуйидагича кўпайди: газламаларнинг ҳамма турларини ишлаб чиқариш — 87 миллион квадрат метр, ички ва устки трикотаж — 14 миллион дона, тикилган буюмлар — 361 миллион сўмлик, чарм пойафзал — 9,6 миллион жуфт, гўшт етиштириш 68 миллион тонна, ўсимлик мойи — 68 минг тонна, консервалар — 160 миллион банка, радио приёмниклар ва радиолалар — 48 минг дона, телевизорлар қарийб — 160 минг дона, холодильниклар — 133 минг дона, кир ювиш машиналари — 114 минг дона, мебеллар қарийб 50 миллион сўмлик кўп ишлаб чиқарилди.

Саноатда меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг 1 кварталидагига нисбатан 6,1 процент ошди. Саноат маҳсулотининг таннархи пасайди.

Саноатда 1968 йилнинг биринчи кварталида олинган фойда ўтган йил шу давридагига нисбатан таққосланувчи нархлар билан ҳисоблаганда, 20 процентдан зиёдроқ ортди.

Барча асосий кўрсаткичлар бўйича план умуман муваффақиятли бажарилгани ҳолда бир қанча корхоналар маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш ҳамда жамғармалар бўйича топшириқларни бажармадилар. Тайёр прокат, айрим нефть маҳсулотлари, буғ турбиналари, металлургия ускуналари, темирчилик — пресс машиналари, нефть аппаратлари, ёғоч, цемент, ғишт, холодильник ва махсулотнинг бошқа баъзи турларини ишлаб чиқаришнинг квартал плани бир мунча камроқ бажарилди.

* * *

Биринчи кварталнинг охирига келиб 10 мингга яқин саноат корхонаси планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтказилди. Бу корхоналар бутун саноат маҳсулотининг деярли ярмисини ишлаб чиқармоқда. Асбобсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқариш системалари министрлигининг, химия ва нефть машинасозлиги министрлигининг, электр техника саноати министрлигининг, оғир, энергетика ва транспорт машинасозлиги министрлигининг ҳамма корхоналари, шунингдек рангли металлургиянинг, қишлоқ хўжалик машинасозлиги, тикувчилик ип газлама, жун газлама, шойи трикотаж, чарм пойафзал, қанд саноатининг, нон пишириш саноатининг бир қанча тармоқларига қарашли корхоналар янги системага ўтиб ишламоқда.

Янги шароитда ишлаган корхоналар биринчи кварталнинг топширилган планларини маҳсулотни реализация қилиш ва фойда олиш бўйича ортиғи билан бажардилар.

(ТАСС).

А. Н. КОСИГИН ПОКИСТОНГА КЕЛДИ

РАВАЛПИНДИ, 17 апрель. (ТАСС) СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Покистон Ислом республикасининг президенти фельдмаршал Муҳаммад Аюбхоннинг таклифига биноан, расмий визит билан бугун Равалпиндига келди.

ДЎСТОНА СУҲБАТЛАР

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Тошкентда меҳмон бўлиб турган Югославия Социалистик Федератив Республикасининг СССРдаги элчиси Добривое Видични 17 апрелда қабул қилди. Дўстлик ва самимийлик вазиятида ўтган суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов қатнашди.

Югославия Социалистик Федератив Республикасининг СССРдаги элчиси Добривое Видич ўша куниёқ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова ҳузурида бўлди.

Ё. С. Насриддинова билан Добривое Видич ўртасида суҳбат бўлиб ўтди. Бу суҳбат зўр самимийлик вазиятида ўтди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ А. Қ. ҚАЮМОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ ВА ТОШ ЙЎЛЛАР МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **ҚАРОР ҚИЛАДИ:** Ўртоқ Абдуҳамид Қаюмович **ҚАЮМОВ** Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти ва тош йўллар министри қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1968 йил 17 апрель.
Тошкент шаҳри.

АРМИЯ ГЕНЕРАЛИ П. Ф. БАТИЦКИЙ ВА АРМИЯ ГЕНЕРАЛИ П. К. КОШЕВОЙГА СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ ҲАРБИЙ УНВОНИ БЕРИЛДИ

СССР Олий Совети Президиуми қуйидагиларга Совет Иттифоқи маршали харбий унвонини берди:

1. Армия генерали Павел Федорович Батицкийга.
2. Армия генерали Петр Кириллович Кошевойга.

ШОЛИ МЎЛ БЎЛАДИ

СОҲИЛ САХОВАТИ

Тўқайзор, қамишзор, ботқоқзор эди бу ерлар. Инсон қадам босишга ҳайиқарди. Йиртқичлар макони бўлган дейишади, одамлар. Пастда эса шўх Сирдарё шовуллаб, қирғоқларга тўш уриб оқаверган. Соҳил шундайлигича сувга кўз тикиб, асрлар оша мудраб ётаверган.

Инсон қадам босди-ю, бу ерлар ноз уйқусини тарк этди. Бу ерларга ҳам ҳаёт келди, зур келди. Дарё соҳили бирдан жонланиб кетди. Тўқайзордан, қамишзордан ном-нишон ҳам қолмади. Ботқоқзорлар қуритилди. Ўнқир-чўнқир, паст-баланд ерлар кафтдек текисланди. Тракторлар ҳайқириғи азим дарё соҳилини ларзага келтирди, ер бағрини тилка-пора қилди.

Ҳа, бир умр ҳаёт келишини орзиқиб кутган соҳилда «Сирдарё» шоликорлик совхози ташкил топди. Соҳил баланд, дарё эса анча пастдан оқади. Нима қилиш керак? Одамлар бунинг ҳам иложини топишди. Дарё қирғоғига дастлаб бир нечта насослар ўрнатишди. Улар орқали биринчи йили тўрт юз гектар ерни суғориб, шоли экишди. Ер унумдор эмасми, сувга тўйгач, ҳосилини аямади. Ўша йилиёқ гектар бошига 25 центнердан зиёдроқ шоли олинди. План ортиғи билан адо этилди.

Бу қувонарли натижа эди. Соҳилни янада ўзлаштириш масаласи ўртага ташланди. Қанча ер бўлса, қанақа ер бўлса ҳам ўзлаштиришга қарор қилинди. Бир варакайига қирғоқ текислаб борилди. Ерга ер қўшилди. Насослар сони ҳам кўпайтирилди. Бултур соҳилга 160 та насос ўрнатилди. Айни вегетация даврида шунча насос патиллаб ишлаб турди, дарё сувини, ҳаёт-шароб сувини симириб далаларга узатди. Шоли майсалари барқ уриб ўсди, серҳосил бўлди. Гектаридан 28 центнерга етказиб ҳосил кўтарилди. Планда кўзда тутилганидан гектар бошига 3 центнердан ошириб шоли етиштирилди. Кам меҳнат, маблағ сарфланиб, мўл ҳосил олинганлиги учун ҳам шолининг таннархи аввалги йиллардагига қараганда бир ярим баравар камайди.

«Сирдарё» совхозининг ташкил топганига энди тўрт йил бўляпти. Шоли топшириш планини, социалистик мажбуриятини ошириб бажармаган йили йўқ. 1964 йилдаёқ барча харажатлар тўла-тўкис қопланган эди. Шундан кейин хўжалик нуқул фойда кўрадиган бўлиб ишлай бошлади. Сирдарё соҳили ҳақиқатан ҳам саховатли эканлигини кўрсатди. Одамларнинг ақл-идроки, билим-тажрибаси, техниканинг девкор кучи туфайли бу хўжалик республикадаги энг илғор, энг рентабелли шоликорлик совхозларидан бирига айланди.

Шу хусусда гап кетганда, фидокорлик намуналарини кўрсатиб меҳнат қилаётган илғор кишилар ҳақида гапириб ўтмасдан бўлмайди, албатта. Меҳнатсеварликда танилган Нурқас Эгамбердиевни олиб қарайлик. Совхоз тузилдики, у бу ерга кўчиб келди ва бутун кучини, ғайратини шу тармоқни ривожлантиришга бахш этди. Нурқас акани бўлим бошқарувчиси вазифасига кўтаришди. У вақт билан ҳисоблашмади. Ер очди, сув келтирди, катта-катта майдонларга уруғ қадаб, бир текис ундириб олди. Шоли майсаларини агротехника муддатларида парвариш қилди. Натижада кутилганидан ҳам мўл ҳосил етиштирилишига эришди. У бошқарувчилик қилаётган бўлим ҳар йили гектар бошига 36 центнердан шоли олиб келяпти.

Нурқас ака мамлакатимиздаги кўпгина илғор шоликорлар ҳузурида бўлиб, уларнинг энг яхши тажрибаларини ўрганиб қайтган. Энди бошқаларга ўргатяпти. Шу боисдан ҳам Садирбой Надиров, Леонид Ким, Ли Сун Дя каби ўртоқлар бошлиқ бригадалар ҳам ҳосилдорликни оширишда ташаббускор бўлмоқдалар. Бу бригадалар экиш олди ишларини оби-тобида ўтказиб, ерларни минерал ва маҳаллий ўғитларга тўйдиришади, вақтида шудгор қилишади. Пол олишда жуда эҳтиёт бўлишади. Шоли экилган ерларни қалқитиб суғоришади. Бегона ўтларнинг кўпайишига йўл қўйишмайди. Агар ўтзор ерлар бўлса, гербицидлардан самарали фойдаланишади. Гербицидлар эса ҳар қандай бегона ўтни таг-томири билан йўқотиб юборяпти. Ана шу тадбирлар мазкур бригадаларга шон-шуҳрат келтирмоқда.

Совхоз коллективининг, айниқса бўлим ва бригадаларнинг кўрсаткичлари бири-биридан яхши, бири-биридан юқори. Биз номини тилга олган бригадаларнинг азаматлари йил сайин гектаридан 36—38 центнер ва ундан ҳам ошириб шоли етиштиришяпти.

Ҳозир дарё соҳилида иш қизғин. Шоликорлар катта ва хайрли ишга қўл урганлар. Улар беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажариш ва Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш мақсадида шоли ҳосилдорлигини янада оширишга бел боғладилар. Бу йил мамлакат «Сирдарё» совхозидан 7500 тонна шоли олади. Бу, планда кўзда тутилганидан 200 тонна кўпдир.

Ишлар ҳам шунга яраша ташкил этилган. Ерлар сифатли ҳайдаб қўйилган. Ер текислаш, насосларни ремонт қилиш ишлари тугалланган. Тағин бир неча кунлардан кейин экиш-тикиш ишлари бошланиб кетади. Етиштирилган ҳосилнинг учдан бир қисми махсус комбайнларда ўриб-янчиб олинади. Бунинг учун агрегатлар ҳозирнинг ўзидаёқ ремонт қилинмоқда.

Шоли вегетацияси даврида 160 та насос ишлайди, дедик. Лекин бу чўлқуварларни қаноатлантирмаяпти. Совхозга қудратли насос станцияси керак. Ўшанда ҳозирги кичик насосларга эҳтиёж қолмайди. Тегишли ташкилотлар Сирдарё соҳилида насос станцияси қурилишини жадаллаштиришга ёрдам кўрсатсалар, айни муддао бўлур эди.

С. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

В. И. ЛЕНИН КУНЛАРИ ОЛДИДАН

БУ ЕРДА ЛЕНИН ЯШАГАН

Разливда В. И. Ленинга гранитдан ўрнатилган ёдгорлик.

Ленинград — инқилоб бешиги. Бу шаҳар Ватанимиз тақдирида жуда катта роль ўйнаган. Янги замон тарихи Нева қирғоқларидан бошланди. Бу ердан «Аврора» крейсерининг радиостанцияси Владимир Ильич Ленин телеграммасини жумлаи-жаҳонга етказган. Ана шу телеграммада Муваққат ҳукуматнинг ағдарилганлиги ва ҳокимият ишчи ҳамда солдат депутатлари Петроград Совети қўлига ўтганлиги маълум қилинган эди.

Ана шу муаззам шаҳарнинг ҳар бир ғишти, ҳар бир уй, квартал инқилоб ҳақида, совет халқларининг бузилмас қардошларча дўстлиги ҳақида мудом сўзлаб турганга ўхшайди. Ленинградда Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси ҳамда раҳбари В. И. Лениннинг ҳаёти, қайноқ фаолияти билан боғлиқ бўлган жойлар жуда кўп. Бу ерда доҳий номи билан аталган музей бўлиб, у Мармар саройнинг энг яхши биноларидан бирига жойлашган.

Кираверишдаги гранит супачада броневик турибди. Ана шу броневикдан туриб Владимир Ильич 1917 йил 3 апрелда ишчилар. Болтиқ флоти солдат ва матрослари олдида тарихий нутқ сўзлаган эди.

Музейнинг 25 та залида, шунингдек Ленинграддаги Ленин квартираларида ва шаҳар атрофида 9000 дан ортиқроқ экспонатлар тўпланган. Уларда халқлар доҳийсининг ажойиб ҳаёти ва жўшқин фаолияти акс эттирилгандир.

Экспонатларнинг 300 дан зиёдидан В. И. Ленин шахсан фойдаланган. Жумладан, «Ваза» дачасидаги стол-стуллар музейга қўйилган. Ленин бу ерда, 1906—1907 йилларда чоризм исковичларидан яшириниб ётган. Ҳозир бу ер Репино посёлкаси деб аталади. Ўша вақтлар бу дача станцияга яқин ерда жойлашган эди. Бу ерга Лениннинг сафдошлари тез-тез келиб туришарди. Худди шу ерда мажлислар ўтказилган, партия IV съезди делегатлари билан суҳбат қурилган, большевистик газеталар редакцияларининг мажлислари бўлиб ўтган. Дачада турган кезлари В. И. Ленин бир қанча мақолалар, жумладан «Москва қўзғолони сабоқлари»ни ёзган.

Музейда «Искра», «Вперёд», «Пролетарий» газеталарининг тўла комплектлари бор. Владимир Ильич ана шу газеталарда ўз асарларини бостирган. Шунингдек, «Искра» газетасининг биринчи сони чиққан босмахонанинг макети ҳам шу ерда. Бу макетни Лейпциг ишчилари совға қилишган.

— Кейинги вақтларда музей янги экспонатлар билан бойиди, — дейди музей ходими кекса коммунист И. М. Лебедев. — Октябрь залида электр ёғдулари нур сочиб турган катта харитада Улуғ Октябрь инқилобига тайёргарлик ва уни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган ишларнинг ҳаммаси аниқ кўрсатилган. Ўз ҳаёти хавф остида бўлишига қарамасдан, инқилоб доҳийсини асраб қолган кекса коммунистлар тўғрисидаги материаллар киши диққатини ўзига тортади. Бу ерда М. Л. Сулимова, Л. П. Парвиайнен, З. А. Рахья, Н. Г. Полетаев, С. Я. Аллилуева, Н. А. Емельянов каби шонли ишчилар синфи вакилларининг расмлари кўзга ташланади.

1917 йилдан КПСС аъзоси Александр Николаевич Емельянов В. И. Ленин Разлив посёлкасида яшириниб турган ўша кунларни яхши эслайди. Унинг отаси — Н. А. Емельяновга партия Марказий Комитети Владимир Ильич Ленинни яширишни топширган эди.

Биз Александр Николаевични ўз уйида — Ленинграддан 32 километр наридаги Разлив посёлкасида учратдик. Унинг квартираси ёнида музей бор. Музейда Владимир Ильич ҳаётининг ўша дамлардаги ўзига хос хусусиятлари тўғрисидаги ҳужжатлар кўрсатилади. Бу ердаги ҳамма нарса худди бундан 50 йил муқаддам қандай турган бўлса худди шундай асраляпти. Чердакда оддийгина стол ва иккита стул бор. Владимир Ильич посёлкага келган дастлабки куниёқ «Сиёсий аҳвол» деган мақола ёзган. Бу мақолада 1917 йили июль ойида Петроград ишчи ва солдат тинч намойишчиларининг отилганлигидан кейин мамлакатда рўй берган вазият таҳлил қилинган.

Александр Николаевичнинг ҳикоя қилишича, В. И. Ленин учун саройда қолиш хавфли эди. Ўша вақтда посёлкада жуда кўп дача эгалари яшарди. Улар Владимир Ильични сезиб қолишлари ҳам мумкин эди. Негаки, Муваққат ҳукумат Ленин учун жуда катта пул мукофоти қўйганди. Емельяновнинг акаси Разлив кўлидан нарига ўтишга жой тайёрлайди. Пичанзор участкани ижарага олади. Емельяновлар уйи кўлга туташ жойда қад кўтариб турибди.

Кўлдан ўтилгач, Владимир Ильич қирғоққа кўтарилди-да, бундай дейди:

— Мана бу ерда биргаликда дам олсак бўлади...

Лекин ҳеч ким В. И. Лениннинг бундоқ дам олганини кўрган эмас. У ҳамиша иш билан банд бўлди. Владимир Ильич шу ердан туриб қуролли қўзғолонга тайёргарлик тўғрисида қарор қабул қилган партиямиз съездига раҳбарлик қилди. В. И. Ленин Разливда «Давлат ва революция» китобини ёза бошлади. «Давлат ва революция» ҳар бир марксчи революционернинг қўлидан тушмайдиган китоб бўлиб қолди.

Емельянов ва унинг ўғиллари Владимир Ильич Лениннинг топшириқларини бажонидил бажаришди: Емельяновнинг рафиқаси, 1907 йилдан партия аъзоси Надежда Кондратьевнанинг ижозатисиз бу ерга келувчилардан ҳеч бир киши В. И. Ленин билан учрашиш ҳуқуқига эга эмасди.

Дзержинский, Свердлов, Оржоникидзелар В. И. Лениннинг олдига келиб туришарди. Петербурглик ишчи, большевистик партиянинг кекса аъзоси А. В. Шотман Ленин билан Марказий Комитет ўртасидаги алоқани амалга ошириб турарди. Емельяновнинг ўғли Николай пичанзорда ҳамиша В. И. Ленин билан бирга бўлди. Николай гулхан ёқар, биргалашиб овқат пиширарди.

Владимир Ильич учун чайлада ишлаш ноқулай эди. У Н. А. Емельяновга кулиб бундай дерди:

— Буни қаранг, Николай Александрович, Керенскийдан яширинганимиз яхши бўлди-ю, лекин бу ернинг пашшаларидан бекиниш амри-маҳол-ку...

Николай Александрович доҳий учун «яшил кабинет» қуришга киришди. Кападан унча узоқ бўлмаган чакалакзорда кичкина майдончани тозалади ва ўша ерда махсус жой қурди. Владимир Ильич ишлаб турган пайтларида Николай Емельянов теварак-атрофни кузатиб турарди. Агар бегона одам келаётган бўлса Николай шартли белги — какку бўлиб товуш чиқарар, ўзимизникилар кўринган тақдирда эса чуғурчуқ бўлиб сайрарди.

— Ҳали-ҳали эсимда, — дейди Александр Николаевич, — биз ўртоқ Оржоникидзени бошлаб келдик. Ленин унга рўбарў чиқди. Отам ҳам унга эргашди. Очиқ майдонга чиққач, биз Оржоникидзени олдинга ўтказиб юбордик. У киши отамни дарҳол таниб, саломлашдилар. Лекин Владимир Ильич Ленинни таниёлмадилар. Чунки Лениннинг соқол ва мўйловлари олинган эди.

Шунда Владимир Ильич:

— Хўш, ўртоқ Серго, танимаяпсизми? — деди.

Шунда Оржоникидзе Владимир Ильичнинг овозидан таниди ва унинг қўлларини меҳрибонона қисди...

В. И. Ленин гўё ёлланма ишчи ўроқчидек кўринади ва жуда оддий кийиниб юрарди.

Бир вақтлар В. И. Ленин яшаб ижод қилган пичанзор участкада ҳозир мемориал музей ташкил этилган. Музей сўлим дарахтлар оғушида қолган. Майдоннинг ўртасида капа билан ёнма-ён ёдгорлик турибди. Бир ғарам пичан ҳамда «яшил кабинет» ҳам шу ерда. Ёдгорликда В. И. Ленин 1917 йил июль—август ойларида буржуазия таъқибидан яшириниб, яшаб «Давлат ва революция»ни ижод этганлиги ёзиб қўйилган...

Ленин яшаган, халқ бахт-саодати деб ижод қилган ана шу ерлар ҳар бир совет кишисининг қалбига яқиндир. Бу ерни Совет Иттифоқининг турли бурчакларидан келган минглаб кишилар, чет элдан ташриф буюрган одамлар томоша қилишади. Биз таассурот китобини кўздан кечирдик. Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари Зоя ва Александр Космодемьянскийларнинг онаси қўли билан ёзилган қуйидаги сўзлар диққатимизни тортди: «Разливдаги чодирни чуқур ҳурмат-эҳтиром ва муҳаббат билан томоша қилдим».

Бизнинг мамлакатимиз 50 йилдан буён Ленин йўлидан бормоқда ва ленинча ажойиб ҳаёт қурмоқда. Ленин тирик, чунки у ҳар бир совет кишисининг, бутун тараққийпарвар инсониятнинг қалбидан кенг ўрин олгандир.

А. ЕСИН.
Ленинград шаҳри.

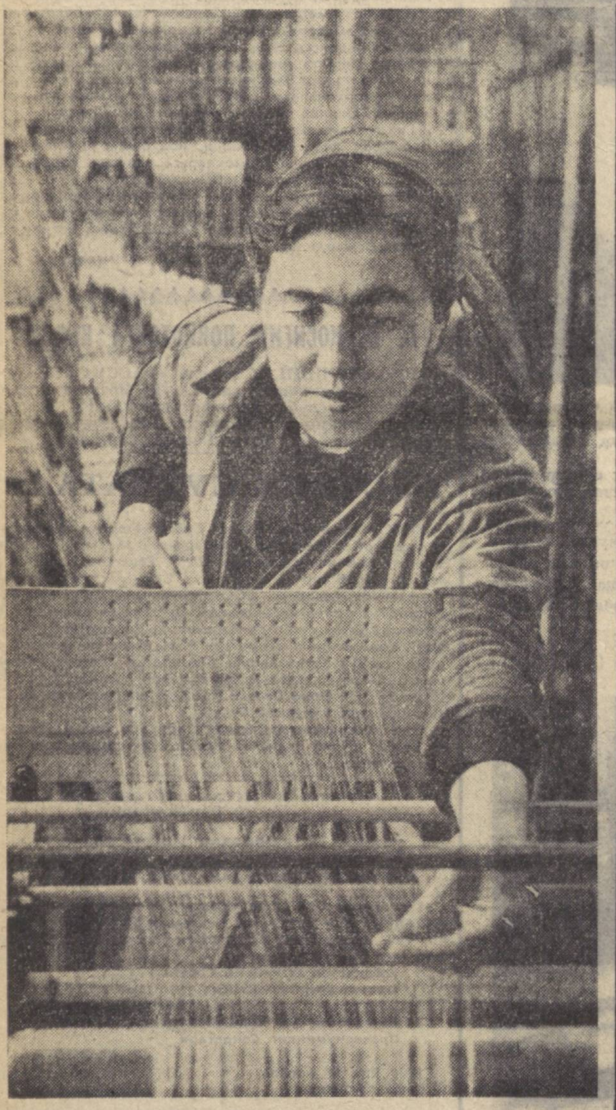

Умри Муҳиддинова Тошкентдаги «Учқун» тўқимачилик галантерея фирмасида 6 йилдан буён ишлаб келмоқда. Коллективдаги илғорлар қаторига чиқиб олган бу ишчи смена топшириқларини 130—140 процент бажармоқда. Суратда: илғор ишчи Умри Муҳиддинова.

А. ТЎРАЕВ фотоси.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ ПАРТИЯНИНГ ҲАРАКАТ ПРОГРАММАСИ ТЎҒРИСИДА

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг март-апрель пленумида қабул қилинган Чехословакия Коммунистик партиясининг ҳаракат Программаси Чехословакия газеталарида босилиб чиқди.

Чехословакия Коммунистик партиясининг Марказий Комитети Чехословакиянинг социализм сари тарихий йўлини анализ қилиб, бундай деди: «Совет армиясининг қаҳрамонона кураши ва Чехословакия халқининг миллий озодлик кураши натижасида озодликка чиққан республика янги негизларда тикланиб олди. Бу негизлар мамлакатнинг энг ўткир миллий проблемаларини ҳал этиш имкониятини берди: Совет Иттифоқи билан қалин иттифоқчилик республиканинг давлат бўлиб яшашини гарантиялаб берди; национализация қилиш натижасида республика социализм йўлида экономикани тез тиклаб олиш учунгина эмас, шу билан бирга уни янада ривожлантириш учун ҳам шарт-шароит яратиб берувчи иқтисодий системани қўлга киритди, расмий бўлмаган сиёсий эркинликлар ғоят кенгайтирилганлиги Чехословакия тараққиётидаги барча демократик традицияларнинг чинакам чўққиси бўлди.

Социализм чехлар билан словакларнинг ҳозирги замон миллий программасини ўзида мужассамлантирди».

Меҳнаткаш халқнинг 1948 йил февралдаги ғалабаси, дейилади сўнгра программада, «урушдан кейинги Чехословакиянинг социалистик ривожланишида муҳим марра бўлди, бу марра социализм сари жадаллик билан олға бориш учун шарт-шароит яратиб берди. 1948 йил февралидан кейин партия социалистик қурилишнинг янги йўлига чиқиб олди, аҳоли кенг табақаларининг катта ишончи ва мададига суяниб иш олиб борди... Халқимиз ўзининг куч ва ғайратини ниҳоят даражада зўр бериб сарфлаш натижасида тарихий аҳамиятга эга муваффақиятлар қўлга киритилди. Асосий социалистик ижтимоий ўзгаришлар амалга оширилди ва шу тариқа мамлакатимизда социалистик тузум мустаҳкам ўрнашиб абадий томир отди. Ишлаб чиқариш воситалари асосан социалистик давлат ёки меҳнаткашлар коллективларининг қўлида бўлган бизнинг жамиятимиз капиталистик эксплуатацияни ва у билан боғланган социал адолатсизликни тугатди». «Эллигинчи йилларнинг охиридан бошлаб, дейилади программада, жамиятимиз ривожланишнинг янги босқичига ўтиб олди. Мана шу реал негизда аста-секин сиёсий йўл вужудга келдики, биз бу сиёсий йўлни ижодий амалга ошираверишни ва ривожлантиравериши истаймиз».

Программада Чехословакия Социалистик Республикасида социализм қуришда рўй берган қийинчиликлар ва камчиликлар кўрсатиб ўтилади. Камчиликларнинг асосий сабабларини очиқдан-очиқ ва конкрет танқид қилиб, бу камчиликларни тузатишга киришган Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети декабрь-январь пленумининг аҳамияти программада уқтириб ўтилади.

«Гражданларнинг сиёсий ва шахсий ҳуқуқларини демократик тарзда кенг тушуниш... партия ижтимоий интизомни ва тартибни мустаҳкамламоқ, социалистик ижтимоий муносабатларни стабиллаштирмоқ учун зарур шарт деб билади. Гражданлик ҳуқуқларини эгоистик тарзда тушуниш, ижтимоий мулкка «ўзганинг мулкини аямаслик» принципи тарзида муносабатда бўлиш, хусусий манфаатларни бутун жамият эҳтиёжларига қарама-қарши қилиб қўйиш — буларнинг ҳаммаси шундай ҳоллардирки, коммунистлар бундай ҳолларга қарши изчил кураш олиб боражаклар.

Ижодий активлик кўрсатишнинг, халқ манфаатларини ва эҳтиёжларини таъминлашнинг кенг имкониятларига таянувчи амалий ишнинг энг яхши натижалари демократлаштиришни ривожлантиришнинг асл моҳияти бўлиши лозим. Демократлаштиришни умумий гап сотишларга ўхшатиш ва унинг талабларини интизом, бошқарувнинг профессионаллиги ва самарадорлиги талабларига қарама-қарши қилиб қўйиш ярамайди».

«Партия бундан буён ҳам ишчилар синфига таянаверади, ишчилар синфи социализм қуришдаги асосий оғирликларга бардош беришга ўзининг қодир эканлигини исботлади».

Программада партиянинг жамиятдаги раҳбарлик ролининг аҳамияти кўрсатиб ўтилади. «Биз шу нарсага аминмизки, дейилади ҳужжатда, ҳозирги вазиятда партиянинг раҳбарлик роли мамлакатдаги социалистик ривожланишнинг шартидир... Партия фақат ўз ғоялари ва программалари билангина жамиятга таъсир ўтказишдан бошқани билмайдиган ташкилотга айланиб кетиши мумкин эмас. Партия ўз аъзолари, ташкилотлари ва органлари орқали жамиятда сиёсий куч бўлишдан иборат ўзининг амалий ташкилотчилик вазифаларини ривожлантира бериши лозим. Жамият социал, иқтисодий ва маданий қурилишининг барча участкаларида партиянинг йўли ва программасини воқеликка айлантириш учун кишиларнинг сарфлаётган амалий куч ва ғайрати партиянинг сиёсий-ташкилий фаолиятида ўз ифодасини топади.

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети шуни қайд қиладики, ўтган 10 йил мобайнида партия социалистик демократияни ривожлантиришни неча марталаб ўзининг биринчи галдаги вазифаси қилиб қўйди. Партиянинг тадбирлари давлатда, кундалик ижтимоий ташкилотларда ва халқни активлаштирувчи бошқа формаларнинг ҳаммасида сайлаб қўйиладиган ваколатли органларнинг ролини оширишга қаратилди.

Программада Миллий фронтнинг ролига баҳо берилиб, шу нарса қайд қилиб ўтиладики, Миллий фронт составидаги партиялар ва жамоат ташкилотлари ўзларининг сиёсий фаолиятларида мамлакатдаги ижтимоий муносабатларнинг социалистик характерига тўла равишда асосланиб иш олиб борадилар. Чехословакия Коммунистик партияси дейилади ҳужжатда, Миллий фронтда марксизм-ленинизм концепциясини етакчи сиёсий концепция сифатида ўтказа беради.

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети партиянинг миллий масалага доир сиёсатига тўхталиб бундай дейди: Тенг ҳуқуқли икки халқнинг — чехлар билан словакларнинг ягона давлати бўлган Чехословакия «изчиллик билан шунга интилмоғи лозимки, қардош халқларимиз ўртасидаги муносабатларни ҳамда Чехословакия Социалистик Республикасида яшаб турган бошқа барча миллатларнинг аҳволини давлат-ҳуқуқ тартиботига солиш, давлат бирлигини мустаҳкамлаш, халқлар ва миллатларни ривожлантириш манфаатлари талаб қилган тарзда, социализм манфаатларига жавоб берадиган тарзда ривожланиб борадиган бўлсин».

Чех ва словак халқларининг ҳам, бошқа миллатларнинг ҳам тўла ва ҳақиқий сиёсий, иқтисодий ва маданий тенг ҳуқуқлилиги конституцияда ва қонунларда гарантияланишини таъминлаш учун зарур чоралар программада бирмабир кўрсатиб ўтилади.

Давлат ҳокимият органларига сайлов ўтказиш пайти яқинлашиб келаётганлиги муносабати билан программада янги сайлов қонунини ишлаб чиқиш зарурлиги айтиб ўтилади.

Ҳаракат программасида Чехословакия Социалистик Республикасида давлат ҳокимиятининг олий органи бўлган Миллат мажлисининг роли қайд қилиб ўтилади. Ҳукуматда ишлаётган коммунистлар, дейилади ҳужжатда, ҳукумат ўзининг бутун фаолияти учун Миллат мажлиси олдида масъуллигининг конкрет принциплари ишлаб чиқилишини таъминлашлари лозим.

Программанинг ёшлар ва ёшлар ташкилотлари тўғрисидаги бўлимида партиянинг ёшлар билан олиб бораётган тарбиявий ишини яхшилаш зарурлиги кўрсатиб ўтилади.

Чехословакия Коммунистик партиясининг ҳаракат программаси шуни қайд қиладики, хўжалик ислоҳотининг биринчи муҳим тадбирлари амалга оширилишини меҳнаткашлар, мутахассислар ва кенг жамоатчилик актив равишда қўллаб-қувватлади. «Кейинги икки йил ичидаги иқтисодий ривожланишнинг муайян белгилари, ишлаб чиқариш омилларидан яхши фойдаланилаётганлиги, ижтимоий маҳсулотда моддий сарфларнинг ҳиссаси камайганлиги, буюмларнинг техникавий даражасига ва сифатига нисбатан талаб ўсиб бораётганлиги ва шу кабилар XIII съездда қабул қилинган қарорларнинг тўғрилигини тўла равишда тасдиқламоқда. Иқтисодий ривожланишнинг ижобий белгилари ҳозирча жамият эҳтиёжларини яхшироқ қондиришга ва ички бозордаги танқисликни камайтиришга олиб келгани йўқ».

Ҳужжатда айтиладики корхоналарнинг мавқеини, ваколатларини ва масъулиятини узил-кесил белгилаб бериш ҳозирги вақтда экономикани ривожлантирмоқ учун жуда муҳим проблема бўлиб турибди. «Иқтисодий ислоҳот социалистик корхоналардаги меҳнаткашлар коллективлари учун тобора шундай вазиятни кўпроқ вужудга келтира берадики, бунинг натижасида мазкур коллективлар корхоналарни яхши бошқариш натижаларини ҳам, ёмон бошқариш натижаларини ҳам бевосита хис қиладиган бўлиб қола беради». Программада айтиладики, касаба союзлари социалистик қурилиш проблемаларини ва шу билан боғлиқ бўлган ўзларининг тарбиявий вазифаларини ижобий ҳал этмоқ учун ишчилар ва хизматчилар орасида ташкилотчилик вазифаларини тобора таъсирчан қилиб, ривожлантириб боришлари лозим.

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш Чехословакия Социалистик Республикаси халқ хўжалигини юксалтиришга кўп даражада ёрдам бераётганлигини қайд қилиб, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтирмоқ учун давлатнинг ва барча саноат тармоқларининг қишлоқ хўжалигига бераётган ёрдамини кўпайтириш ва ошириш зарур, деб ҳисоблайди. Партия кооперативларда ва давлат хўжаликларида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш қишлоқ хўжалигини тараққий эттиришнинг ҳал қилувчи йўлидир, деб ҳисоблайди.

Сўнгра программада маиший хизматнинг ҳамма турларини яхшилаш зарурлиги айтиб ўтилади. Бу хизматни яхшилаш, дейилади программада, катта маблағ сарфлашни талаб қилади ва бу вазифа маиший хизмат турларининг рентабеллигини таъминлаш йўлк билан фақат аста-секин ҳал этилиши мумкин.

Программанинг давлатнинг экономикадаги роли тўғрисидаги бўлимида айтиладики, ижтимоий бойликни кўпайтириш бутун жамиятнинг ишидир. Бу масалада корхоналар зиммасига ҳам, шунингдек раҳбар органлар зиммасига, аввало ҳукумат зиммасига алоҳида вазифа ва масъулият юкланади. Чехословакиянинг иқтисодий структурасини, техникавий даражасини, ишлаб чиқаришни концентрациялаштиришни ва ихтисослаштиришни шундай бир тарзда ривожлантира бориш керакки, булар мамлакат ичидаги ва бутун дунёдаги иқтисодий ўзгаришларни ўз ишларида тезроқ акс эттира оладиган бўлсинлар.

«Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар билан, айниқса Ўзаро Иқтисодий Ёрдам кенгашида қатнашувчи мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорлик, дейилади программада, халқаро иқтисодий муносабатларни ривожлантириш учун бундан буён ҳам асос бўлиб қолаверади. Бироқ шу билан бирга бу ҳамкорликнинг бундан буёнги ютуқлари буюмларимизнинг рақобатга бардош бера олишига тобора кўпроқ боғлиқ бўлиб қолаверади».

Сўнгра программада айтиладики, Чехословакия Социалистик Республикаси иқтисодий муносабатларни ривожлантиришдан манфаатдор бўлган жаҳоннинг бошқа барча мамлакатлари билан бу муносабатларни тенг ҳуқуқлилик, ўзаро манфаатдорлик асосида ва камситишларга йўл қўймай ривожлантиришни ҳам актив равишда қўллаб-қувватлайверади.

Иқтисодий сиёсатни ривожлантиришда партия, турмуш даражасини доимий ошириб боришни ўзининг асосий мақсади, деб ҳисоблайди. Шу мақсадда программада бир қанча тадбирлар, шу жумладан социал таъминот, соғлиқни сақлаш, уй-жой қурилиши соҳасидаги тадбирлар, шунингдек беш кунлик иш хафтасига ўтиш кўзда тутилган. Бу кейинги тадбирни 1968 йилнинг охирида амалга ошириш мўлжаллаб қўйилди.

Фан, маориф ва маданиятни ривожлантиришга катта эътибор берилади. Программада айтиладики, XIII съезднинг қарорлари янги маданий сиёсатнинг асосий негизи бўлиб қолиши лозим. Коммунистик партия, дейилади программада, «Дунёни ўзгартириш учун курашда социалистик кишининг шаклланишига бадиий ижодият ҳам амалий ёрдам берсин деган ниятни кўзлайди ва партия ўзининг илҳомлантирувчи ролидан, бу йўлдаги ўзининг интилишларидан воз кечиши мумкин эмас».

Программанинг халқаро аҳвол ва Чехословакия Социалистик Республикасининг ташқи сиёсати тўғрисидаги бўлимида айтиладики, социалистик ва демократик кучларнинг жаҳон империализмининг агрессив интилишларига қарши олиб бораётган курашида Чехословакия тараққиёт, демократия ва социализм томонида қатъий турибди. «Чехословакия ташқи сиёсатининг асосий таянувчи йўли миллий озодлик кураши даврида ва мамлакатимизни социалистик қайта қуриш жараёнида вужудга келди ва тўғри йўл эканлиги исботланди. Бу йўл Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик давлатлар билан иттифоқ бўлиш ва ҳамкорлик қилиш йўлидир. Иттифоқчиларимиз бўлган жаҳон социалистик ҳамдўстлиги мамлакатлари билан дўстона муносабатларнинг ўзаро ҳурматлаш, суверенитет ва тенг ҳуқуқлилик ва интернационал бирдамлик асосида бундан буён ҳам чуқурлашиб боришига интилажакмиз. Худди шу маънода биз Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг ва Варшава Шартномасининг фаолиятига тағин ҳам активроқ ва пухта ўйлаб белгиланган концепция асосида кўмаклашаверамиз».

Программада айтиладики, ривожланаётган мамлакатлар билан муносабатларда социалистик Чехословакия антиимпериалистик фронтни янада ривожлантиришга ёрдамлашаверади ҳамда империализмга, эски ва янги мустамлакачиликка қарши, ўзининг суверенитетини ва миллий мустақиллигини мустаҳкамлаш учун, ўз экономикасини ривожлантириш учун курашаётган ҳамма халқларни Чехословакиянинг кучи ва имкониятига мувофиқ қўллаб-қувватлайверади, Вьетнам халқининг Америка агрессиясига қарши қаҳрамонона курашини бундан буён ҳам қўллаб-қувватлайверади, Яқин Шарқдаги тангликни сиёсий йўл билан бартараф этишга ҳаракат қилаверади.

Ривожланган капиталистик мамлакатлар билан муносабатда Чехословакия Социалистик Республикаси тинч-тотув яшаш сиёсатини актив равишда амалга ошираверади. Программада айтиладики, Чехословакия Европа қитъасида коллектив хавфсизликни таъминлашга ҳаракат қилади. «Биз, — дейилади программада, — иккита герман давлати мавжудлигига асосланиб, немислар еридаги социалистик давлат бўлмиш Германия Демократик Республикаси Европада тинчликнинг муҳим омили эканлигига, Германия Федератив Республикасидаги реалистик кучларни қўллаб-қувватлаш ва айни вақтда шу мамлакатдаги янги нацистик ва реваншлик тенденцияларига қаршилик кўрсатиш зарурлигига таяниб, шу асосда изчиллик билан иш олиб борамиз».

Программада уқтириб айтилганидек, Чехословакия Коммунистик партияси халқаро ва ишчилар ҳаракати соҳасида ҳам активроқ ҳаракат қилаверади. «Биз КПСС билан, социалистик ҳамдўстликнинг коммунистик ва ишчи партиялари билан, бошқа барча қардош коммунистик партиялар билан дўстона алоқаларга, ўзаро маслаҳатлашишларга ва тажриба алмашишларга алоҳида эътибор беражакмиз. Чехословакия Коммунистик партияси халқаро коммунистик ҳаракат бирлиги учун, коммунистик партияларнинг барча прогрессив кучлар билан ҳаракат бирлигини мустаҳкамлаш учун курашда бундан буён ҳам актив қатнашади, шу билан бирга, у Америка империализмининг агрессив сиёсатига қарши биргаликда кескин кураш олиб боришни энг муҳим вазифа деб ҳисолайди. Капиталистик мамлакатларда ва ривожланаётган мамлакатлардаги социалистик, тинчликсевар ва демократик кучлар билан алоқалар боғламоқ учун Чехословакия Коммунистик партияси ўзининг специфик имкониятларидан тўла равишда фойдаланади.

Чехословакия Коммунистик партияси коммунистик партияларнинг ҳамкорлик қилиш ва ҳаракатларини координациялаш формаларини кенгайтиришга кўмаклашаверади, шу билан бирга партияларнинг халқаро кенгашларига катта аҳамият беради. Шу нуқтаи назардан у, коммунистик ва ишчи партияларнинг Будапештдаги Маслаҳат учрашувини табриклайди ва қўллаб-қувватлайди. «Ўнлаб қардош партиялар билан бирга Чехословакия Коммунистик партияси 1968 йилнинг охирида Москвада Халқаро коммунистик Кенгаш ўтказиш тўғрисидаги таклифни қувватлайди».

Программанинг охирида айтиладики, бу программа партиянинг XIV съездига қадар бўлган яқин давр ичидаги вазифаларини ўз ичига олади. (ТАСС).

ХУШХАБАРЛАР

АНДИЖОН ЧОРВАДОРЛАРИНИНГ РАПОРТИ

● Андижон области давлатга гўшт сотиш ярим йиллик планини бажарди. Тайёрлов пунктларига тирик вазнда 5,7 минг тонна чорва мол ва парранда етказиб берилди. Москва, Хўжаобод ва Андижон районларининг чорвадорлари олти ойлик топшириқни ошириб бажардилар.

СУРХОНДАРЁДА КОНСЕРВА ЗАВОДИ

● Деновда Сурхондарё областида биринчи консерва заводи қурилмоқда. Завод йилига 7 миллион банка сабзавот ва гўштли консервалар, томат паста, мева сувлари, мураббо, компот ишлаб чиқаради.

Завод Венгрия Халқ Республикасидан олинган машина-ускуналар билан таъминланмоқда.

СОВРИН УЧУН

● 15 апрелда «Пахтакор» стадионининг кортларида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг соврини учун теннисчиларнинг традицион турнири бошланди. Бу турнирда олти ўзбек командаси билан бирга Россия Федерацияси, Эстония, Туркманистон, Белоруссия, Тожикистон, Озарбайжон, Латвия, Қирғизистон ва бошқа республикалардан келган ракетка мастерлари беллашадилар.

Томошабинлар Я. Юшки (Латвия), П. Лампа (Эстония), Н. Васильева (РСФСР) ва бошқа таниқли теннисчилар иштирокида ўтадиган қизғин кураш шоҳиди бўладилар.

ЗИЕЛИЛАРИМИЗ

БОЛАЛАР ОРАСИДА

185- болалар боғчасидан оқ халатли бир аёл чиқиб, очиқ чеҳра билан қарши олди.

— Хизмат, синглим?—у мени бирон боланинг онаси деб ўйлади шекилли, жавобимни кутмай қўшиб қўйди.—Дўмбоғингиз қайси группада, тарбиячисини чақириб берайми?

—Менга боғча мудири керак эди,

—Ҳозир, ҳозир.—Марҳамат сиз бир оз ўтириб туринг, мен ҳозир чақираман! Ҳозир топаман, Инқилобхон доим болалар орасида. Қайси группага кириб кетган эканлар...

Мудира бизни илиқ кутиб олди. Тарбиячи—Дилбархон экан, таништирди.

— Болаларни тарбиялашда кичик эртак ва ҳикоялардан фойдаланиш керак.—деган эдингиз-ку, Инқилобхон опа, ўша гапга мувофиқ иш тутгандим. Катта нафи тегди. Болалар ҳикоя, эртаклардаги ижобий образлардан намуна олар экан. Баҳодир ҳам анча дуруст бўлиб қолди. Куни кеча онаси билан гаплашдим, Уйда ҳам шундоқ, дейди. Яхши болаларни мисол келтириб, ўрнак қилиб кўрсатинг, дедим онасига.

—Жуда яхши, тўғри маслаҳат берибсан, Дилбар.

—Болаларни ўжар деб, ташлаб қўйиб бўлмайди. Ҳа, гап тарбиячида, муомалада. Болани севмаган киши тарбиячи бўла олмайди.

Мана Лазокатхон Қўчқорова, Мунисхон Ҳайирова, Сурайёхон Абдулаҳатова, Зокирахон Жўраева, Маъмурахон Мўминова, Манзурахон Искандарова, Рихсихон Буважонова, Нафисахон Муҳиддинова, Марҳаматхон Иброҳимова, Ҳуснихон Алимова, Нафисахон Зокировалар жуда болажонлар. Улардан болаларнинг ота-оналари ҳам жуда миннатдор.

Болалар ҳақида ёзилган китобларни кўп ўқиш керак. Ҳар бир бола характерини чуқур ўрганиш керак.

Тарбиячи кун бўйи болалар орасида бўлади. Болаларнинг кулгиси уларга қувонч беради. Мабодо болалардан бирортаси йиғлаб қолгудек бўлса, тарбиячилар ўша бола атрофида парвона бўлиб куйиб-пишишади. Эвини топиб, овутгунча шу гўдакка қариндош бўлишади.

Инқилоб опа 27 йилдан бери шу кичкинтойлар орасида. Опа бошланғич таълимотни Самарқандда очилган янги мактабда олди. 1936 йилда Тошкентдаги педагогика институтига ўқишга кирди. 1939 йилда институтни тугатиб, мактабда тил-адабиёт ўқитувчиси бўлиб ишлади. 1941 йилда Инқилоб опага боғча очиш иши топширилди. Кундан-кунга боғчани кенгайтириб борди. 1955 йилда Инқилоб опа Чилонзор районида яна бир янги болалар боғчасини очди. Опа бу боғчани очгунча озмунча қийналмади.

Опа кичкинтойларни севганидан, бу ишга астойдил киришди. Боғча кейинчалик янги талаб ва эҳтиёжга жавоб беролмай қолди. Инқилоб опа боғчани типовой қилишга киришди. Опанинг ҳаракати зое кетмади. 1966 йилда ўн икки группали типовой боғча ташкил этилди.

Опа болалар учун нима лозим бўлса шуни қилишга интилади, Шу кунларда ҳар бир группага боғча ҳовлисидан ер ажратиб берди. Группалар машғулотни ўша ерда ўтказади.

Тажрибали устоз тарбиячини Чилонзор районида танимаган кишилар кам топилади. Самарқанддарвоза, Янгиобод, Гулираъно, Жиззах, Оқтепа массиви, Термиз, Овсянский кўчаларида яшовчиларнинг ҳаммаси танийди, ҳурмат қилишади.

Фарзанд! Бахтимиз, таянчимиз, мамлакатимиз шарафи, буюк ишларимизнинг давомчиси! Шунинг учун ҳам Инқилоб опа кичкинтойлар билан ишлаб, чарчаш нималигини билмайди. Туну кун улар ҳақида ўйлайди. Инқилоб опа Жўраева меҳрибон, ишчан, хушфъел аёл. У бир неча марта фахрий ёрлиқлар билан мукофотланди. Инқилоб опа Тошкентнинг Чилонзор район халқ маорифи бўлимига қарашли 185-болалар боғчасининг мудираси.

Л. МАҲСУМОВА.

СУРАТДА: Донецк қурилиш поездининг моҳир пайвандчиси А. Грузденко. У. Тошкент шаҳри марказида тикланаётган 9 қаватли иморатни барвақт фойдаланишга топшириш мусобақасида намуна кўрсатиб ишламоқда.

А. ТЎРАЕВ фотоси.

ДЕПУТАТ МИНБАРИ

ИСТАК

Қишлоқ одамларининг суҳбатини тинглаганмисиз? Улар нималар ҳақида фикр-мулоҳаза юритишади, нималарни орзу қиладилар? Яқинда чойхонада ўтириб икки колхозчи ўртасида бўлиб ўтган суҳбатни тингладим:

— Эргаш ота, уйингиз битдими?

— Битганда қандоқ, комсомол укаларим бор бўлишсин. Икки йилдан буён усти ёпилмай, деворлари сувалмай турган уйимни битказиб беришди.

— Колхоз усталарининг қўли калталик қилиб қоляпти-да. Агар цемент, ғишт, бўёқ, тахталар етарли бўлиб турса, колхозчининг жонига оро кирган бўларди.

— Тўғри айтасиз, — жавоб қилди яна Эргаш ота Сано Рўзиевга,— қурилиш материалларининг етишмаслиги ишнинг белига тепяпти. Акс ҳолда ҳамма уй қуришга киришган бўларди...

Дарвоқе, бундан беш-олти йил муқаддам одамлар уй-жой қурилиши тўғрисида бунчалик чуқур, бу қадар кенг фикр юритмасдилар. Эндиликда деҳқонларимиз пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил кўтариб, мўл даромад олмоқдалар. Масалан, биргина Карл Маркс номли колхоз ўтган юбилей йилида салкам икки миллион сўм даромад қилди. Бу маблағларнинг талай қисми қишлоқлар ободонлиги, меҳнаткашлар турмуш маданиятини яхшилашга сарфланди. Кейинги йилларда қишлоғимизда қурилиш ишлари бош план асосида олиб борилмоқда. Ўтган йилнинг ўзида хўжалигимизда 150 дан ортиқ уй-жой бинолари, бир нечта дала шийпони, икки чойхона, 200 қорамолга мўлжалланган молхона ва бошқа бинолар фойдаланишга топширилди.

Лекин бу ҳали етарли эмас. Чунки меҳнаткашлар йил сайин яхшироқ, қулайроқ яшашни орзу қилмоқдалар, шунга интилмоқдалар. Бунинг учун колхозларда иш юритаётган қурилиш бригадаларининг қурби етмай қоляпти. Колхозлараро қурилиш ташкилотларига баҳолаб берилган объектлар эса ўз вақтида фойдаланишга топширилмаяпти.

Биз қишлоқ депутатлари қурилишнинг сифати ва суръати жадал бораётганидан хурсандмиз. Бироқ, колхозлар, колхозчиларга ҳар томонлама маъқул тушадиган замонавий уйларнинг лойиҳалари тузиб чиқилмаётганидан афсусланамиз. Тўғри, «Узгоспроект» институтининг ходимлари бу соҳада қаттиқ меҳнат қилмоқдалар, колхоз, совхозларда маҳаллий шароитга мосланган янги-янги проектлар устида бош қотирмоқдалар. Лекин барибир, қишлоқ уйларининг ўзига хос хусусиятлари лойиҳа тузишда тўла эътиборга олинмаётир.

Агар шундай бўлмаганда, колхозлараро қурилиш ташкилотлари томонидан қурилган уйларнинг айримлари (уларда ҳозирча молхона, ошхона йўқ ва атрофи тўсилмасдан колхозчиларга тақдим қилинаётир) бўш ётмаган бўлур эди. Катта-катта маблағ сарфланиб тикланган янги уй-жойлар айрим қишлоқларда бир неча ойлаб бўш ётади. Бу ҳақда қишлоқ депутатлари ҳам, колхозларнинг раҳбарлари ҳам, совхозларнинг директорлари ҳам чуқур ўйлаб кўрмаётирлар.

Советлар билан омма ўртасидаги алоқани мустаҳкамлашда депутатлар катта роль ўйнайди. Негаки, улар оммага яқин турадилар, бевосита омма орасида, меҳнаткашларнинг талаб-истаклари билан ҳамнафас ҳолда яшашади. Шунинг учун ҳам депутатлар қишлоқ қурилиши тўғрисида ўйлаганларида ўз уйлари ҳақидагина эмас, балки бутун бир қишлоқ қурилиши комплексини кўзда тутишади. Кейинги пайтларда уларни, нима учун қишлоқларда қурилиш материаллари билан савдо қилувчи магазинлар очилмайди, деган савол кўпроқ қизиқтирмоқда. Шунингдек, хумдонлар қуриш, ғишт, шағал, иморатбоп қум, цемент, етказиб берувчи ташкилотлар ҳақида ўйлаб кўриш лозимдир. Тўғри, ҳозир қурилиш материаллари савдоси билан кооператив ташкилотлари мунтазам шуғулланиб келишади. Бироқ, мазкур ташкилотларда тахта, цемент, шифер, тунука сингари қурилиш материаллари истаган маҳалда топилавермайди.

Эндиликда колхозларда шаҳарлардан қолишмайдиган, ҳамма қулайликларга эга бўлган қишлоқлар вужудга келтирилмоқда. Уйларда Ильич чироқлари порлаб турибди, «зангори олов» ловиллаяпти, водопровод сувидан фойдаланилмоқда. Ҳамма жойда радио точкалар, телевизорлар мавжуд. Колхоз қишлоқларини эндиликда намунали новвойхона, ошхона, чойхона, сартарошхоналарсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Буларнинг ҳаммаси қишлоқ меҳнаткашларининг фидокорона меҳнатлари, маҳаллий Совет депутатларининг ғайрат ва ташаббуси туфайли амалга оширилмоқда.

Бунга асосан пахтадан мўл-кўл ҳосил етиштириш туфайли эришилмоқда. Мен бир неча йилдан буён Карл Маркс номли колхознинг пахтачилик бригадасига бошчилик қилиб келаман. Ўтган хўжалик йилида бригадамиз азаматлари ҳар гектар ердан 40 центнердан ошириб «оқ олтин» топширишга эришдилар. Омон Раҳмонов, Исмат Жўраев, Зулфия Тўқсанова каби серғайрат депутатлар бошчилик қилаётган бригада пахтакорлари ҳам гектар бошига 32-35 центнердан ҳирмон кўтариб, кўпчилик олқишига сазовор бўлдилар. Улар эндиликда янги юксак марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқдалар.

Ж. ҲАСАНОВ,
Бухоро область, Ғиждувон районидаги Файзулла Юнусов қишлоқ Советининг депутати, бригада бошлиғи.

СИРДАРЁ район кутубхонасида улуғ мутафаккир Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллигига пухта тайёргарлик кўрилмоқда. Буюк мутафаккир асарларига бағишланган китобхонлар конференцияси ўтказилди. Шоир асарлари кўргазмаси ташкил қилинди. Бунда кутубхона мудираси Мая Сергеевна Ермоленко алоҳида ташаббус кўрсатмоқда. Суратда: кутубхона мудираси М. С. Ермоленко.

А. ТУРАЕВ фотоси.

УЯТ ЭМАСМИ?

Нон — азиз

Чилонзордаги 82-ўрта мактабга кириб боришимиз биланоқ устунларнинг бирига ўрнатилган радиокарнайдан дикторнинг овози эшитилди.

—Диққат, диққат! Мактаб радиоузелидан гапирамиз. Бугунги эшиттиришимизни ризқи-рўзимиз нонни эъзозлайлик деган суҳбат билан бошлаймиз. Суҳбатни тарих ўқитувчиси Ҳакима опа Юсупова олиб борадилар. Марҳамат, Ҳакима опа...

—Азиз ўқувчилар! Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Совет Ўзбекистони» газетасида босилган «Нон азиз» сарлавҳали мақола юзасидан 1968 йил 21 мартда эълон қилинган қарори мактабимиз коллективи томонидан яхши кутиб олингани ва кенг муҳокама қилингани ҳаммангизга маълум. Шу қарор юзасидан мактабимизда маълум тадбирлар белгиланди. Ноннинг азизлиги ва уни эъзозлаш кераклиги тўғрисида олдинги эшиттиришда биология муаллими Расима опангиз гапириб берган эдилар. Мен эса нон то дастурхонга қўйилгунча қилинган меҳнат ва ота-боболаримиз бир бурда нонни қанчалар эъзозлагани ҳақида гапириб бермоқчиман...

Қўнғироқ чалиниб ҳамма ўз синфига кириб кетди. Биз мактаб комсорги Маҳмуджон Ғафуров билан синф хоналарини айландик. Мана, нонни исроф қилмасликка чақирувчи шиорлар. Бу Шуҳрат Бойзоқов бошлиқ мактаб комсомол комитети матбуот секторининг иши. Ана, бош пионер вожатий Саодат Муҳамедова пионерлар орасида нонни эъзозлаш тўғрисида суҳбат ўтказяпти.

Мактаб ошхонаси. Бу ерда ҳам навбатчилар турибди. Мактаб комсомол комитети санитария сектори бошлиғи Фарида Тожиеванинг ишидан хурсанд бўлдик. Мактаб ошхонаси ва дарсхоналар озода.

Мактаб маъмуриятига раҳмат айтиб, хурсанд ҳолда чиқдигу, умумий овқатланиш жойларини айландик. Чилонзорнинг 13-кварталида жойлашган «Киевлянка» кафеси. Атиги бир соат ичида хўрандалардан 10 килограмм нон ортиб қолибди ва чиқинди сифатида бакларга ташланибди.

Мана «Главташкентстрой»нинг 18-ётоқхонаси. Комендант С. Г. Лопаткина билан хоналарни айландик. Шкафларда, шифонер, тумбочка ва столларда бутун-бутун буханка нонлар моғор босиб ётибди.

— Бу қандай гап? —сўраймиз комендантдан. халқ бойлигини шунчалик хор қиласизларми?

Комендант индамайди. Елкасини қисади, холос. Нима ҳам дерди. Ётоқхона ёнидаги 5 та темир яшик нон билан тўлиб кетади. Уни машиналарда шаҳар чеккасига ташлаб келинади. Фақат дам олиш кунларигина эмас, ҳар куни шу аҳвол. Афсуски, на раҳбарлар, на ёши катталар бунинг олдини олиш ҳақида қайғурмаяптилар.

Ётоқхонанинг 21, 36, 39, 48, 50 ва 81-хоналарида нонлар моғорлаб ётибди. Имом Икромалиев ҳам шу хоналарнинг бирида истиқомат қилади. «Ташкентстрой»нинг медпунктида ишларкан, ўзи медицина институтида ўқийди. Хонасига киришга жирканасан, киши.

Йўл-йўлакай 16-ўзбек таомлари ошхонасига кириб, бош ошпаз Солижон Низомов билан суҳбатлашдик. 20 кишига мўлжалланган бу ошхонага 150 килограмм нон олиниб, шундан 30 килограмми исқиртга чиқаркан. Ахир бунақа ошхоналардан Тошкентда нечта?! Ошхона директорининг ўринбосари И. Т. Галкина хўрандалар билан ишлашга ваъда бериб қолди.

Чилонзорнинг Фурқат кўчасида ТашМИнинг 3-ётоқхонаси жойлашган. Студентлар совети раиси нинг ўринбосари Ҳакимжон Мамажонов бизни хоналарга бошлади. Тўғриси, студентларнинг нонга бўлган муносабатини кўриб юрагимиз орқага тортиб кетди. Айниқса, қизлар яшаётган 45, 72, 82, 99-хоналардаги моғор босган нонларни кўриб тилимизни тишлаб қолдик.

— Нонга ҳурмат шуми? — сўраймиз улардан.

—Ҳозир замон бошқача. Бир вақтлар одамлар бир бурда нон учун ҳаётини хавф остида қолдирган. Энди-чи? Биз коммунизм қуряпмиз. Шунга ҳам ташвишми, нон истаганча топилади, — дейишди Песчанкина билан Раимжонова.

103-хонада 2-курс студентлари сирдарёлик Алимова билан бухоролик Каримовалар туришаркан.

—Хоналарингизни нон босиб кетибди-ку. Кўпи қотиб қолган, моғор ҳам босибди... Эҳтиёжга лойиқ нон олсангиз бўлмайдими? Масалан, яримта...

—Яримта нон олгани одам уялади...

Ф. Энгельс номидаги чет тиллар педагогика институтининг ошхонасига кирдик. Соат 3 гача уч челак нон чиқинди бўлибди. Атиги 80 килограмм нондан, 20 килограмми чиқинди. Ўйлаб кўринг-а: Республикамизда 39 олий ўқув юрти, юзлаб техникум ва билим юртлари бор. Уларнинг ҳаммасида ошхона мавжуд. Олинган ноннинг 20 проценти чиқитга чиқаверса, бир кунда қанчадан-қанча нон исроф бўлиб кетади...

Ҳурматли муаллимлар, домлалар! — дегимиз келди шунда, — халқ бойлиги, ризқи-рўзимиз нонни исроф қилмасликка ўргатиш қачондан бери айб саналадиган бўлиб қолди? Қишлоқ ва шаҳардаги юзлаб, минглаб кишиларнинг меҳнати билан яраладиган нонни эъзозлашни ҳам ўргатайлик талабаларга. Токи ҳар бир одам деҳқон меҳнатини: нонни кўз қорачиғидай қадрлай билсин.

С. ЎТАНОВ,
Ф. ШОҲИСМОИЛОВ.

ХАТЛАРИНГИЗГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

ИШДАН БЎШАТИЛДИ

Бўлимимизда ер қадрланмаяпти, пахта майдони камайиб кетяпти, оғир меҳнат талаб қиладиган ишлар суст машиналаштириляпти. Бу маҳсулот миқдорини кўпайтириш, таннархини камайтиришга салбий таъсир кўрсатяпти. Бўлим бошқарувчиси Ж. Авезов ўз вазифасининг уддасидан чиқмаяпти.

Свердлов номли совхоз ишчиларидан олинган хатда шундай дейилган эди. Редакция хатни Пахтаорол район партия комитетига юбориб, келтирилган фактларни текшириб кўриш, йўл қўйилган камчиликларни бартараф этишга қаратилган тадбирлар белгилашни илтимос қилди. Олинган жавобда бундай дейилади:

Текширишда меҳнаткашларнинг хатида келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. Ж. Авезов Фрунзе номли пахтачилик бўлими бошқарувчиси вазифасидан бўшатилди. Бўлимда пахтачилик ва бошқа тармоқларни комплекс ривожлантиришга қаратилган тадбирлар белгиланди.

СПОРТ янгиликлари

БАҲОРГИ МАРАФОН

Чирчиқ шаҳрининг Ленин майдонидан Ўзбекистонда биринчи марта спортнинг марафон тури бўйича старт берилди.

Мусобақага Тошкент шаҳри, Тошкент, Фарғона, Қашқадарё, Сирдарё областлари ва грузиялик марафончи А. Курзанов конкурсдан ташқари мусобақада қатнашди. Курзановнинг бу мусобақага қатнашишдан мақсади у бу спорт тури бўйича спорт мастери деган унвон олмоқчи эди.

Мусобақа бошланишидаёқ тошкентлик Климов, Зотов ва Шефер олдинда бордилар. Масофанинг ярми — 21 километрни Зотов бир соат 10 минутда, Шефер ва Климов 1 соат 13 минутда ўтди. Агар бу уч спортчи мана шу суръат билан югурганларида умум масофани 2 соат 25 минутда ўтиб, спорт мастери бўлар эдилар.

Уз имкониятларини ҳисобга ололмадиларми, ҳар ҳолда Шефер ҳам Климов ва Зотов ҳам ҳолдан тойиб, мусобақадан чиқиб кетдилар.

Уз кучини ҳисобга олган чопқирлар Шербина (Сирдарё), Гелмутдинов (Фарғона), Шестанов (Тошкент), Курзанов (Грузия), финишга етиб келолдилар. Курзанов (2 соат 40 минут 28.6 секунд) спорт мастери нормативини бажаролмаса ҳам, финишга етиб кела олди. Узбекистон чемпиони унвонини фарғоналик В. Гелмутдинов олди. Унинг вақти 2 соат 45 минут 54,2 секунд. Иккинчи ўрин сирдарёлик Шербинага берилди ва учинчи ўринни Шестанов олди. Шербина билан Шестанов грузиялик меҳмонга нисбатан 5 минут орқада қолди.

Шу куни Чирчиқда биринчи марта 32 километр масофага спорт юриши бўйича мусобақа ўтказилди. Чирчиқлик Б. Кочетков бу масофани 26 минут 51,8 секундда ўтиб, спорт мастери нормативини ошириб бажарди. 2-3-ўринларни фарғоналик А. Зелинин, Б. Хатунцов олди. Умумкоманда бўйича биринчи ўрин фарғоналикларда қолди.

ГУЗАЛЛИК КУРИГИ

Гимнастикачиларнинг мураккаб ҳаракатларни эпчиллик билан бажарганликлари, ажойиб формаларда спорт асбобларида ҳаракат қилиб томошабинларни қойил қолдиргани учун ҳам гимнастикачиларнинг мусобақасини кўпинча гўзаллик кўриги дейишади. Мана шундай спорт мусобақа — кўрик «Ёшлик» аренасида ўтди.

Спортчилар аввал команда биринчилиги, сўнгра кўпқиррали гимнастика бўйича спорт мастерлиги программаси асосида мусобақалашдилар. Эркаклар орасида армия командасининг спорт мастери тошкентлик В. Отабоев қатнашди. У ҳамма спорт асбобларида чиройли ва мураккаб ҳаракатларни бажариб, 111 баллга эга бўлиб, ғалаба қозонди. Иккинчи ўрин 109,4 баллга эга бўлган Н. Махордга берилди ва учинчи ўринни 108,2 балл тўплаган А. Недимов (СКА—Тошкент) олди.

Шартли программа бўйича Коробейникова пешқадамлик қилди. У тўртта спорт снарядида мураккаб ҳаракатларни бажариб, 0,4 балл олди. Эльвира Саадий эса айрим спорт ҳаракатларини бажаришда хатоликка йўл қўйиб, Коробейниковадан орқада қолди.

Шундай қилиб бу мусобақада 73,95 баллга эга бўлган Коробейникова ғалабага эришди. Иккинчи ўрин 73,35 балл тўплаган армия гимнастикачиси Киселевага берилди.

ДУСТЛИК МАТЧИ

Тошкентдан Душанба шаҳрига «Спартак», «Буревестник» ва «Меҳнат» спортчилари учиб кетди. Улар Урта Осиё ва Қозоғистон республикаларининг енгил атлетикачилари билан мусобақалашадилар. Бу мусобақада ғолиб чиққанлар ВЦСПС спартакиадасида қатнашиш учун Москва шаҳрига борадилар.

ЭКРАН ОЛДИДАГИ ЎЙЛАР

КИНОШУНОС МУЛОҲАЗАЛАРИ

Ўтган йили кинопублицистларимиз 50 тадан ортиқ фильм яратиб, юбилей йилини муносиб армуғонлар билан кутиб олдилар. Бир қатор янги фильмлар иттифоқ экранларида кўрсатилди. Бизнингча, улар орасида «Йўлда ва она-юртда» тўла метражли фильми алоҳида ўрин эгаллайди. Мазкур фильм поэтик, фалсафий хусусиятларига кўра обзор фильм жанрига ижодий ёндошиш намунасидир. Марказий қаҳрамон кинокамера эгаси бўлиб, босиб ўтган йўли, она юрти ўйлари ва кечмиш-саргузаштлари билан танишамиз. Кинооператорлар Т. Нодиров, Т. Рўзиев, Д. Салимов, Т. Бобожонов, Н. Азимов, Э. Тимлин табиат манзаралари, яшарган ўлка қиёфасини юксак дид билан кинокадрларда кўрсатдилар. Жонли рақамлар, ҳаёт фактлари, муҳим воқеалар тилга кирали, бир-бирига мантиқан боғланади, бир-бирини тўлдириб, ягона ғояга бўйсундирилади.

Кинопублицистлар ижодиётида кинопортрет — очерк жанри асосий ўрин олаётган бўлса, бу ҳол асослидир. «Барҳаёт Ҳамза», «Йўлдош Охунбобоев», «Ашуров воқеаси», «Совхоз директори», «Анастасия Чудная» каби киноочерклар ҳаётий материаллар асосида қурилган бўлишларига қарамай, санъаткорлишларнинг ўзларига хос изланишларидан, жанр ва темага ижодий ёндошувларидан, совет кишиси образи уларнинг диққат марказида турганлигидан ёрқин далилдир. Саноқли экран минутлари давомида республикамизнинг биринчи оқсоқоли Йўлдош Охунбобоевнинг, улуғ ўзбек драматурги, композитори, жамоат арбоби Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг, Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Мустақим Юсупов, Қурбон Кенжаев ва бошқаларнинг кўп қиррали, қизғин фаолиятлари билан танишамиз.

Йўлдош Охунбобоев ҳаётига оид деярли барча фотоматериал ва хроникал киноленталар режиссёр Д. Салимов эътиборидан четда қолмаган: ноёб киноленталар ретроспектив тарзда изчилликда кўрсатилади. Республикамизнинг ташкил топганидан токи улкан коммунизм иншоотлари диёри бўлиб танилишига қадар бутун ижтимоий-сиёсий ҳаёти отанинг муборак номи билан узвий боғлиқ. Кинокадрларда ота образига узвий боғлиқ ҳолда ўлкамиз образи гавдаланади, ўлканинг тарихий тараққиёт босқичлари кинолавҳаларда жонланади.

Улуғ ўзбек шоири, драматурги, жамоат арбоби Ҳамзага бағишланган фильмда унинг ижтимоий фаолияти ва ижодиётидаги энг характерли томонлар ёритилади. Фактографик материал сифатида 12 фотосурат қолганлигини эсласак, сценарий автори — ҳамзашунос Л. Қаюмов, кинорежиссер Н. Отауллаева, оператор П. Расулев олдида жуда қийин ва масъулиятли вазифа турган эди. Ижодий коллективнинг изланишлари самараси фильмда Ҳамза ижтимоий фаолиятига хос туғён, унинг ижодидаги революцион пафос, тасвир, сўз, музика бирлигида томошабинларга етказиб берилган.

Кинопублицистлар меҳнат кишиларининг кундаликларидан («Совхоз директори», «Далада куз»), оғир саноат равнақига баракали ҳисса қўшган олтин қўл, пўлат иродали ветеран ишчилар ҳаётидан кўринишлар («Ашуров воқеаси») билан яқиндан таништирадилар. Фильмлар қаҳрамонлари совхоз директори У. Саримсоқов, совхоз бригада бошлиғи Қ. Кенжаев, «Ташсельмаш» заводи ишчиси М. Юсуповнинг образлари характерли ситуациялар фонида кўзга ташланади. Автор ва операторлар М. Арабов, К. Муҳамедов, Т. Нодиров, Д. Салимов яратган мазкур фильмларда ҳам синхрон съёмка ўринли татбиқ қилинган, ҳаётни жонли кўрсатиш учун етарли кинокузатиш олиб борилган. Бунинг натижасида қаҳрамонлар турли ҳолатларда, табиий ўй-кечинмаларида намоён бўладилар.

Автор-оператор Даврон Салимовнинг «Далада куз» кинолавҳасини қайд этиб ўтайлик. Воқеа экранда саккиз минут давом этади. Бироқ фильм кишига чуқур поэтик-эстетик кайфият бағишлайди. Автор бирдан-бир тўғри съёмка нуқтасини топишга интилади, кинокадрнинг ифодали қурилишига жиддий эътибор беради. Она-диёрнинг олтин куз манзараси, бункерлардан ёғилаётган «оқ олтин» зарралари, пахта майдонларида сузиб бораётган «зангори кема»лар, энг муҳими меҳнат ва меҳнат иштиёқида куйиб-пишган азамат пахтакор қиёфаси, табиат стихиясига қарши унинг исёнкорона кайфияти турли ракурсларда жонли ифодаланади.

Кинопублицистикамиз шу тарика янги-янги намуналар билан бойиб бормоқда. Бой ҳаётимизнинг ранго-ранг қирралари кино санъаткорларимиз ижодиётига янги саҳифалар бағишламоқда. Бироқ мавжуд муваффақиятлар билан бирга кинопублицистикамизда, айниқса, сценарий проблемаси, санъаткор маҳорати билан боғлиқ принципиал масалалар юзасидан жиддий мулоҳазаларни ҳам билдиришга тўғри келади: Профессионал кинопублицист қаламкашлар етишмаслиги фильмлар сифатига путур етказмоқда. Бунинг устига айрим ижодкорлар фильмга тасвирий материални асос қилиб олиб, сўз фактурасига иккиламчи масала деб ёндошиш ҳоллари кўзга ташланади.

Баъзи кинопублицистика намуналари хроникал киноленталарга яқинлашиб қолмоқда, муаллифлар кинопублицистика ва хрониканинг бир-биридан тафовутини унутиб қўймоқдалар. Ахир, ҳужжатли фильм аввало образли публицистика намунаси, у воқеликни бадиий таҳлил этишни, санъаткор позициясидан шарҳлашни ва ифодалашни ўз олдига вазифа қилиб қўяди-ку!

Кинопублицистика асарларининг музикавий қурилишига алоҳида эътибор бериш лозим. Бир қатор фильмлар бу жиҳатдан талабга мутлақо жавоб бермайди; кўп ҳолда улар бошқа фильмлардан олинган, ғоявий йўналишига мос келиши ва келмаслигидан қатъи назар қўлга тушган музика билан тўлдирилган.

Бу йил кинochиларимиз энг замонавий ускуна-жиҳозлар билан таъминланган янги киностудия биносига кўчиб ўтадилар. Ижодкорлар мавжуд имкониятлардан фойдаланиб, катта режалар белгилаб олмоқдалар.

Келгуси йилдан бошлаб, ҳозиргига қараганда икки марта кўпроқ фильмлар ишлаб чиқариш кўзда тутилади Бу режаларни амалга ошириш учун биринчи галда сценарийчиларга янада катта эҳтиёж сезилади. Бу масалада журналистлар, публицист ёзувчилар ташаббус кўрсатиб, қўлдан келган ёрдамларини аямасликлари, ўз режалари, ўй-мулоҳазалари билан Тошкент илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудиясига келиб ўртоқлашишлари лозим.

Кинопублицистларимизнинг ҳар бир янги фильми — ҳам воқелигимизнинг мўътабар кўзгуси, ҳам чинакам санъат асари бўлиб, совет кинойилномасига ёрқин саҳифалар ёзишини истардик.

Б. ҲАСАНОВ,
санъатшунослик фанлари кандидати.

СОВЕТ ИТТИФОҚИНИНГ КОСМОСДАГИ ЯНГИ МУВАФФАҚИЯТИ

БЕЛГРАД. (ТАСС). «Янги муваффақият! Ернинг Совет сунъий йўлдошлари «Космос-213» ва «Космос-212» орбитада автоматик усулда бир-бири билан туташтирилди». ТАНЮГ агентлиги бу хабарни дарҳол тарқатди. Ана шу муҳим хабар Югославия радиоси ва телевидениеси орқали бир неча бор эшиттирилди.

ПРАГА. (ТАСС). «Космос-213» ва «Космос-212» космик кемаларининг автоматик усулда туташтирилганлиги ва бир-биридан ажратиб юборилганлиги тўғрисида Москвадан олинган хабар Чехословакияда энг муҳим янгилик бўлди.

Чехословакия телеграф агентлиги Совет Иттифоқининг космосда ўтказилган ана шу янги энг муҳим тажрибаси тўғрисидаги хабарни «Молния» белгиси билан дарҳол ҳамма ёққа тарқатди. Чехословакия радиосининг шарҳловчиси учувчиси бўлмаган кемаларнинг автоматик усулда бир-бирини қидириб, бир-бирига яқинлашганлиги ва бир-бирининг олдига келганлигини ҳамда автоматик усулда қаттиқ туташганлиги ва бир-биридан ажралганлигини совет олимларининг космосни забт этишдаги яна бир порлоқ муваффақияти, деб баҳолади.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Икки совет йўлдошининг космосда автоматик усулда бир-бири билан муваффақиятли суратда туташтирилганлиги тўғрисида Москвадан олинган хабар Америка жамоатчилигини, олимлар ва мутахассисларни ғоят қизиқтирди.

Телеграф агентликлари, радио ва телевидение станциялари ўз хабарларида Совет Иттифоқининг муваффақиятларини «Космосдаги янги зафарли ютуқ» деб атадилар. Аэронавтика ва космик фазони тадқиқ этиш миллий кенгашининг ижрочи секретари Эдвард Уэлс бундай деди: Совет Иттифоқи йўлдошларни Ердан «бошқариш системаси жуда муваффақиятли синаб кўрилганлиги»ни яна намойиш қилди. Совет Иттифоқининг космосда эришган янги муваффақияти, деди у, «инсоннинг ойга парвоз қилиш муқаддимаси» бўлди.

Американинг астроном олими Мартин Штейнбаум айтдики, космосда йўлдошларнинг автоматик усулда туташтирилганлиги «жуда ажойиб муваффақият» бўлиб инсоннинг космосда янги ғалабаларга эришуви ва ойга парвоз қилиши учун йўл очиб беради.

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

„Чили халқи Вьетнам билан бирдам!», «Вьетнам американлик агрессорлар устидан ғалаба қозонажак!», «Вьетнамга — тинчлик!» — чилиликлар курашаётган қаҳрамон Вьетнам халқи билан ўз бирдамлигини намойиш қилиб, шаҳар ва қишлоқларнинг кўчаларига ана шундай шиорларни кўтариб чиқишди. Улар Америка империализмининг Жануби-Шарқий Осиёдаги агрессиясига қарши кескин норозилик билдирдилар. Суратда: намойиш қатнашчилари Сантьяго шаҳрида. В. Ласкарев фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

Жанубий Вьетнам. Озод қилинган районлардан бирдаги бошланғич мактабда ўқиш пайти. ВИА—ТАСС фотоси.

СОВЕТ КАСАБА СОЮЗ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МАЛАЙЗИЯДА

Малайзия транспорт ишчилари касаба союзининг бош секретари В. Давид ҳозирги вақтда Малайзияда меҳмон бўлиб турган Совет касаба союзларининг биринчи делегацияси билан учрашув вақтида бундай деди: Малайзия ишчилари совет меҳнаткашларининг янги жамият қурилишида эришган муваффақиятлари билан фахрланадилар, чунки совет меҳнаткашларининг муваффақиятлари бутун дунё ишчиларининг ҳам муваффақиятидир.

Малайзия меҳнаткашлари, деди у, кишининг меҳнати Совет Иттифоқида бошқа ҳар қайси мамлакатдагига нисбатан кўпроқ қадрланаётганлигини биладилар. Малайзия ишчилари, деди В. Давид, тамомила бошқача шароитда яшамоқдалар ва меҳнат қилмоқдалар. Мамлакатимиз мустамлакачилар ҳукмронлигидан озод бўлган ҳозирги пайтда ҳам Малайзия ишчилари ўз ҳуқуқлари учун кураш олиб боришга мажбур бўлмоқдалар.

В. Давид Совет касаба союз делегациясининг визити Малайзия ишчилари билан Совет Иттифоқи ишчилари ўртасидаги дўстлик ва бирдамликни мустаҳкамлашга ёрдам беради, деб ишонч билдирди. Мамлакатнинг транспорт ишчилари, деб таъкидлади В. Давид, турли мамлакатлар ишчиларининг бирлигини ёқлаб чиқмоқдалар.

Ўзбекистон касаба союзлари советининг раиси М. А. Зоидов бошчилик қилаётган биринчи Совет касаба союз делегацияси Малайзия касаба союзлари конгрессининг таклифига биноан бу ерга келган эди. СССР ишчилар синфининг вакиллари Жануби-Шарқий Осиёдаги ана шу ёш давлат меҳнаткашларининг ҳаёти ва турмуши билан танишдилар, Куала-Лумпурдаги бир қанча саноат корхоналарида бўлдилар, Малайзиядаги турли касаба союз бирлашмаларининг раҳбарлари билан учрашдилар.

Совет касаба союз делегацияси Малайзия меҳнат министри Манискавасагаму ҳузурида бўлди. Делегация 16 апрелда Малакка ярим оролининг шимолидаги йирик саноат маркази Пенангга жўнаб кетди.

НОДИР ҲУЖЖАТЛАР

Голландиянинг Неймеген шаҳридаги архивларда Карл Маркснинг номи билан боғланган 20 га яқин янги ҳужжат топилди. Маркснинг онаси Генриетта Пресбург шу шаҳарда туғилиб ёшлик чоғларини шу ерда ўтказган эди. Маркснинг ота-оналари — немислар яшайдиган Трир шаҳарлик 37 яшар адвокат Генрих Маркс ва Генриетта Пресбургнинг никоҳланишига доир расмий ҳужжат эътиборни ўзига жалб этади. Маркснинг отаси ва онаси туғилган жойи ва вақти тўғрисидаги расмий маълумотлар, Генрих Маркс онасининг Генриетта Пресбург билан никоҳланиш учун ўғлига берган ёзма рухсатномаси ва бошқа ҳужжатлар ҳам топилди.

Неймеген муниципалитети раҳбарларидан бири А. Ойен ТАСС мухбирига қуйидагиларни айтди: Улуғ олим ва революционер туғилган куннинг 150 йиллиги яқинлашиб қолганлиги муносабати билан Карл Маркс номи билан боғланган ҳужжатларни қидириб топишга киришдик. Шаҳар архивларида топилган нодир ҳужжатлар жамоатчиликни ғоят қизиқтирди. Биз ҳозирги вақтда топилган материалларни илмий асосда бир системага солишни тамомламоқдамиз ва тез орада тарихчилар ҳамда бошқа мутахассисларнинг бу материаллар билан танишиб чиқишлари учун имконият яратиб берамиз.

Совет Иттифоқида Маркс номи билан боғланган материалларга иштиёқ жуда катта эканлигини биламиз. Шу сабабли Неймеген муниципалитети бизда топилган барча ҳужжатларнинг фотонусхаларини Москвадаги К. Маркс ва Ф. Энгельс музейига туҳфа қилишга қарор берди. Бу ҳужжатлар музейнинг бой экспозицияларига ҳисса қўшади, деб умид қиламиз.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

СУРИЯ НАМУНАСИ

● ДАМАШҚ. Сурия Араб Республикаси ўзининг миллий нефть бойликларини мустақил фойдаланишга қарор берган биринчи араб мамлакатидир. Сурия Араб Республикаси нефть, энергетика ва қурилаётган саноат корхоналари ишлари министри Аҳмад Ҳасан айтдики, Сурия ҳукумати шу мақсадда чет эл компанияларини «Шелл» ва «Конкордиа» концессияларини тугатди ва янги бошқармани тузди.

КАМБОДЖА ЧЕГАРАСИДА ИҒВОГАРЛИК

● ПНОМПЕНЬ. АҚШ ҳарбий денгиз кучларининг тўрт моторли самолёти, деб хабар беради Кхмер Пресс агентлиги, Камбоджа осмонига бостириб кирди ва Камбоджанинг соҳил бўйидаги ороллари устидан бир неча марта учиб ўтди.

Камбоджа ҳарбий денгиз флотининг шу ороллардан бири яқинида лангар ташлаган кемаси самолётга қарата ўт очди. Снаряд тўғри бориб текканлиги натижасида самолёт моторларидан бири ёниб кетди. Самолёт йўлни ўзгартириб, Жанубий Вьетнам томонга учиб кетди.

НИГЕРИЯ—ТАНЗАНИЯ МУНОСАБАТЛАРИ

● ЛАГОС. Танзания ҳукумати Нигериянинг шарқий областини «мустақил суверен давлат» деб топганлиги муносабати билан Нигерия ҳукумати ўзининг Танзаниядаги олий комиссарига бу мамлакатдан чиқиб кетишни таклиф этди. Нигериянинг ана шу шарқий области бундан бир йил муқаддам Нигерия федерациясидан чиқиб ўзини «Биафра республикаси» деб эълон қилган эди.

МИЛЛИЙ ХАРТИЯНИ ИШЛАБ ЧИҚУВЧИ КОМИССИЯ ТУЗИЛДИ

● ТАИЗ. Яман Араб Республикасининг республика кенгаши ва министрлар кенгаши миллий хартияни ишлаб чиқувчи комиссияни тузиш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Бу хартия мамлакатдаги турли миллий-сиёсий гуруҳларни бирлаштириш учун платформа бўлиб қолиши керак.

(ТАСС).

ҲИНДИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ДЕКРЕТИ

ДЕҲЛИ, 16 апрель. (ТАСС). Ҳиндистон президенти Зокир Хусайн кеча Уттар Прадеш штатида қонун чиқарувчи мажлисни тарқатиб юбориш тўғрисидаги декретни имзолади. Бу қонун чиқарувчи органга қачон янги сайлов ўтказилажаги ҳали тайинланмади.

ЖУДА КАМ УЧРАЙДИГАН ВОҚЕА

ТЕҲРОН, 16 апрель. (ТАСС). Эрон пойтахтида чиқадиган кечки газеталар камдан-кам учрайдиган бир воқеа ҳақида хабар бердилар. Эроннинг шимолида етиб бориш қийин бўлган тоғли Лалан қишлоғида 35 яшар деҳқон аёл бирданига 5 та фарзанд: икки ўғил ва уч қиз кўрди. Бутун районда ҳомиладорга тез ёрдам кўрсата оладиган доктор бўлмаганлиги учун болаларга пир доялик қилди.

Она ва гўдаклар ўзларини яхши сезяптилар.

М. А. ЗОЛОВ

Давлат савдо системасининг кекса ходимларидан бири, республика «Гастроном» конторасининг бошқарувчиси Михаил Арефьевич Золов 16 апрелда тўсатдан вафот этди.

М. А. Золов 1898 йилда Саратов областининг Хвалинск районидаги Горюшин қишлоғида деҳқон оиласида туғилди. 1918 йилда кўнгилли бўлиб Қизил Армия сафига киради, Бухорода босмачиликни тугатишда иштирок этади. 1924 йилда Коммунистик партия сафига киради. 1924 йилдан 1931 йилгача партия хўжалик ташкилотларида хизмат қилади. 1931 йилдан кейин эса Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги системасида савдо министрининг ўринбосари лавозимида ишлайди, сўнгги йилларда Ўзбекистон республика «Гастроном» конторасининг бошқарувчиси бўлиб хизмат қилади.

М. А. Золов бир неча марта Тошкент шаҳар Совети, район Советига депутат ҳамда район партия комитетининг аъзоси қилиб сайланади. У «Ҳурмат белгиси» ордени, «Шавкатли меҳнати учун» медали ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланган.

М. Золовнинг вафоти билан давлат савдо системаси ажойиб ташкилотчи ва тажрибали раҳбарни йўқотди. У ўзининг бутун меҳнати билан софлик ва принципиаллик, Коммунистик партия ишига чексиз садоқат намунасини кўрсатди.

Толмас ташкилотчи, самимий, меҳрибон киши бўлган Михаил Арефьевич Золовнинг порлоқ хотираси уни билган ва у билан ишлаганлар қалбида абадий яшайди.

БИР ГРУППА УРТОҚЛАРИ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
(3-канал)

17.55 — Кўрсатишлар программаси, 18.00 — Телеянгиликлар (рус тилида).

Ўзбек тилида: 18.15 — «Чирчиксельмаш» янги марралар сари отланади. 18.35 — Ер ва эл.

Рус тилида: 19.05 — К. Маркс туғилган куннинг 150 йиллиги олдидан. Карл Маркс — жаҳон пролетариатининг доҳийси ва устози (суҳбат), 19.20 — Унинчи қадам (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 21.00 — Соҳиб Жамол. Фотма Сабрий (Самарқанд шаҳридан Каттақўрғон драма театрининг спектакли олиб кўрсатилади), Танаффус вақтида телеянгиликлар.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
(5-канал)

Ўзбек тилида: 18.00 — Ўқув эшиттиришлари программаси. География (мактаб ўқувчилари учун). 18.30 — Олий математика, 19.30 — Немис тили (студентлар учун). 20.00 дан — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
(9-канал)

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — Илмий-оммабоп фильм.

Рус тилида: 20.20 — Пионер ишлари ҳақида, 20.40 — Чўлни забт этувчилар, 21.00 — Тошкент янгиликлари, 21.10 — Болгария эстрадасининг концерти, 21.40 — Бизнинг болаларимиз бор (теленовеллалар).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 18/IV да Дон-Жуан, 19/IV да Флория Тоска.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 18/IV да Мирзо Улуғбек, 19/IV да Парвона.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 18/IV да Нурхон, 19/IV да Тошболта ошиқ.

Тошкент политехника институти вакант ўринларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Тошкент шаҳрида

КАФЕДРАЛАРНИНГ ДОЦЕНТЛАРИ: машина деталлари, қишлоқ хўжалиги қурилиши, газ ва сув таъминоти (иситиш ва вентиляция) — 2 ўрин; асос ва фундаментлар, автомобиль йўллари, қурилиш ишларини ташкил қилиш ва ишлаб чиқариш — 5 ўрин (шу жумладан: қурилишни автоматлаштириш, қурилиш экономикаси — 2 ўрин; қурилиш технологияси ,қурилишни ташкил қилиш); йиғма темир бетон ишлаб чиқариш, геодезия ва маркшейдерия — 2 ўрин; турар-жой биноларини архитектура-лойиҳалаш — 2 ўрин; жамоат биноларининг архитектура-лойиҳаси — 2 ўрин; шаҳар қурилиши ва қишлоқлардаги аҳоли яшайдиган пунктларни планлаштириш — 2 ўрин; гидравлика ва гидромашиналар, электромашиналар, умумий иссиқлик техникаси — 2 ўрин; умумий электротехника — 2 ўрин; саноат қурилмаларига электр ўтказиш ва автоматлаштириш — 2 ўрин; электр станцияларнинг иссиқлик ускуналари — 2 ўрин; электр тармоқлари — 2 ўрин.

КАФЕДРАЛАРНИНГ СТАРШИЙ ЎҚИТУВЧИЛАРИ: КПСС тарихи — 2 ўрин; кимёвий технологик жараёнларни автоматлаштириш ва комплекс механизациялаштириш — 2 ўрин; органик кимё, геодезия ва маркшейдерия, чизма геометрия, сопромат, аналитик кимё, олий математика, жамоат биноларини архитектура-лойиҳалаш — 2 ўрин; шаҳар қурилиши ва қишлоқлардаги аҳоли яшайдиган пунктларни планлаштириш — 2 ўрин; гидравлика ва гидромашиналар — 2 ўрин; электромашиналар — 2 ўрин; умумий иссиқлик техникаси, умумий электротехника — 2 ўрин; саноат қурилмаларига электр ўтказиш ва автоматлаштириш — 2 ўрин; электр станцияларнинг иссиқлик ускунлари — 2 ўрин; электр тармоқлари, электр станциялар.

КАФЕДРАЛАРНИНГ АССИСТЕНТЛАРИ: самолёт конструкциялари ва ўлчовлари, газ ва сув таъминоти, металл қирқадиган станоклар ва асбоблар, йиғма темир-бетон ишлаб чиқариш, геодезия ва маркшейдерия — 2 ўрин; гидравлика ва гидромашиналар — 2 ўрин.

ОҲАНГАРОН ШАҲРИДА

КАФЕДРАЛАРНИНГ СТАРШИЙ ЎҚИТУВЧИЛАРИ: назарий механика.

БУХОРО ШАҲРИДА

КАФЕДРАЛАРНИНГ ДОЦЕНТЛАРИ: физика.

ЧИРЧИҚ ШАҲРИДА

КАФЕДРАЛАРНИНГ МУДИРЛАРИ: (профессор, доктор) органик ва коллоид кимё.

КАФЕДРАЛАРНИНГ ДОЦЕНТЛАРИ: органик кимё.

ЗАРАФШОН ШАҲРИДА

КАФЕДРАЛАРНИНГ СТАРШИЙ ЎҚИТУВЧИЛАРИ: КПСС тарихи, олий математика.

НАВОИЙ ШАҲРИДА

КАФЕДРАЛАРНИНГ АССИСТЕНТЛАРИ: умумий электротехника.

Конкурс муддати — эълон қилинган кундан бир ойгача. Адрес: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 13-уй.

ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДА

Совет-Покистон муносабатлари мустаҳкамланмоқда

Совет ҳукумати ленинча тинчликсевар ташқи сиёсат принципларига амал қилиб, барча давлатлар билан уларнинг социал иқтисодий тузумидан қатъи назар ҳар тарафлама дўстлик алоқаларини ўрнатиш, ривожлантириш ва мустаҳкамлаш тарафдори бўлиб келмоқда. Дўст мамлакат — Покистон билан Совет Иттифоқи ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқаларнинг доимий равишда мустаҳкамланиб бораётганлиги бунга ёрқин далил бўла олади.

СССР билан Покистон ўртасида шундай иқтисодий ҳамкорлик ўрнатилганки, бу ҳамкорлик тенг ҳуқуқлилик ҳамда ўзаро ёрдам принципларига тўла асослангандир. Ана шу принциплар СССР билан Покистон ўртасида 1956 йилда тузилган савдо битимида ўз ифодасини топди.

Шуни айтиш кераки, ҳар иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий савдо муносабатлари 60-йиллар бошигача унча ривожланмаган эди. Кейинги вақтларда бунга жиддий аҳамият берилди. Шу боисдан ҳам ҳар иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий алоқалар бугунги кунда кенг ривожланиб бормоқда.

1960 йил ёз фаслида Покистон ҳукумати нефть қидириш ишларида ёрдам кўрсатмоқ учун Совет Иттифоқига мурожаат қилди. Ўша йил охирларидан 1961 йил бошларигача давом этган музокаралар Карочи шаҳрида 4 мартда тамомланди ва Покистонда нефть конларини қидириб топиш ва қазиб чиқариш тўғрисида ҳамкорлик шартномаси тузилди. Ана шу шартномани турмушга татбиқ қилиш мақсадида Совет Иттифоқи Покистонга бир неча ўн миллион долларни 12 йил муддат билан қарзга берди.

Шартномада белгиланган шартларни бажариш учун Совет Иттифоқи Покистонга зарур ускуналар ва юзларча мутахассислар жўнатди. Шу билан бирга покистонлик мутахассисларни тайёрлашга ёрдам берди. Совет мутахассислари покистонлик дўстлари билан бирга жуда катта геология ва геофизик ишларни амалга оширдилар. 1967 йил бошларида Покистоннинг уч районида — Равалпинди яқинида, Карочи ва Читтагонг районларида табиий газ борлиги аниқланди.

Нефть ва газ бўйича Покистон корпорациясининг бош директори генерал Анвархон совет мутахассисларининг ишларига юксак баҳо берди ва бунга Совет Иттифоқидан келган ажойиб мутахассислар, СССР томонидан кўрсатилган молиявий ҳамда техникавий ёрдам туфайли эришилди, деди. Покистонликларнинг фикрича, Читтагонг районида топилган газ запаслари Шарқий Покистоннинг эҳтиёжларини қондиришга етиб ортади.

Покистоннинг шимолий томонида ҳам нефть топилганлиги СССР томонидан кўрсатилган жуда катта ёрдамнинг самараси бўлди.

Кейинги йилларда СССР билан Покистон ўртасида иқтисодий ва маданий ҳамкорлик масалалари бўйича бир қатор битимлар тузилди. 1963 йили СССРдан Покистонга цемент ҳамда темир йўл шпалларини етказиб бериш тўғрисида келишиб олинди. Бу материаллар Покистондан олинган жут ўрнига берила бошлади. Москва—Покистон—Карочи маршрути бўйича авиация йўлининг очилганлиги мамлакатларимиз ўртасидаги масофани жуда қисқартирди.

Совет Иттифоқи қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришда, ерларни ботқоқликдан тозалаш учун курашда Покистонга катта техникавий мадад бермоқда. 1964 йилда тузилган шартномага биноан Совет Иттифоқи Покистонга беш йил муддат билан бир неча миллион доллар кредит берди. Ғарбий Покистон корпорацияси совет қишлоқ хўжалик машиналари ва ускуналарини сотиб олиш учун ана шу маблағдан кенг фойдаланиш имкониятига эга бўлди.

1967 йилнинг июнь ойида покистонлик бир группа мутахассислар Минск шаҳрига келишди ва бу ерда чет эллик мутахассисларни тайёрлаш бўйича ташкил этилган мактабда машғулот ўтказа бошлашди. 1967 йилнинг октябрь ойида Совет «Техноэкспорт» ташқи савдо бирлашмаси билан Покистон фирмалари ўртасида кўплаб миллион сўмга яна бир шартнома тузилди. Шунга асосан Совет Иттифоқи Покистонга «Беларусь» маркали тракторлардан бир неча юз тасини жўнатди. Покистонда чиқадиган «Муслим Уорлд» журналининг 1967 йил 12-сонида хабар қилинишича, бу мамлакат 1968 йилда Совет Иттифоқидан тағин 500 та трактор сотиб олмоқчи. Журналнинг ёзишига қараганда, Совет Иттифоқидан олинаётган тракторлар ғарб мамлакатларидан сотиб олинаётган тракторларга нисбатан анча арзонга тушмоқда ва айни вақтда ёнилғини кам сарфлаб кўп ер ҳайдамоқда.

1966 йилда ҳар иккала мамлакат ўртасида иқтисодий ва техникавий ҳамкорликни йўлга қўйиш юзасидан 1966-1972 йилларга мўлжаллаб тузилган шартномада кўрсатилишича, Совет Иттифоқи Покистонга ҳар хил саноат ва бошқа объектларни вужудга келтириш учун узоқ муддатли кредит берди. Покистон президенти фельдмаршал Муҳаммад Аюбхон иқтисодий соҳада СССР билан ҳамкорликнинг аҳамиятини таъкидлаб, Совет Иттифоқи томонидан берилаётган кредит туфайли мамлакат жуда кўп иқтисодий вазифаларни ҳал қилади, деб ишонч билдирди.

Ғарбий Покистонда СССРнинг техникавий ёрдами билан оғир электр асбоб-ускуналари ишлаб чиқарувчи завод қурилаётганлиги ҳам қувонарли бир ҳолдир. Завод ишга туширилгач, Покистон қимматли трансформаторлар, генераторлар, қудратли электр моторларига бўлган ўз эҳтиёжини қоплай олади.

Совет мутахассислари ёрдами билан Дакка яқинида 110 минг киловатт қувватга эга бўлган электростанция қурилиши тўғрисида ҳам битимга келишилди. Бу станция табиий газ билан ишлайди ва 1969 йилдан электр энергияси бера бошлайди. 1967 йилнинг 17 июлида Дакка шаҳрида ана шу станциянинг техникавий лойиҳаси тўғрисидаги протоколга қўл қўйилди. Ленинградликлар ҳар бири 55 минг киловатт қувватга эга бўлган иккита турбина, Таганрог ишчилари эса электростанция учун қозонлар етказиб беришади. Электростанциянинг техникавий лойиҳаси «Теплоэлектропроект» Бутуниттифоқ институтининг Москва бўлими мутахассислари томонидан ишлаб чиқилади. Совет Иттифоқи электростанция қурилиши билан бир қаторда ана шу станцияда ишлаш учун покистонлик кадрларни тайёрлашда ҳам кўмаклашади. Мазкур электростанция Шарқий Покистонни индустрлаштиришда муҳим омил ҳисобланади.

Совет Иттифоқи Покистоннинг 1965-1970 йилларга мўлжалланган учинчи беш йиллик план топшириқларини амалга оширишда ҳам ана шу мамлакатга ёрдам кўрсатмоқда. 1967 йили ҳар иккала мамлакат ўртасида тўппа-тўғри телефон алоқаси ўрнатилган. Совет Иттифоқи Покистонга яна жуда кўп ёрдам бермоқда.

СССР ташқи савдо министри Н. С. Патоличевнинг Покистонда бўлиши ва мамлакатларимиз ўртасида савдо битимининг тузилиши муҳим аҳамият касб этмоқда.

Совет кишиларининг Покистонда, покистонликларнинг СССРда бўлиб туришлари ҳар иккала мамлакат ўртасидаги алоқаларни янада мустаҳкамлашда ижобий роль ўйнаётир.

1965 йили Покистонда Покистон — Совет маданий алоқалар Жамияти тузилганлиги ва Лахор, Дакка, Карочи ҳамда бошқа шаҳарларда ана шу Жамиятнинг бўлимлари ташкил этилганлиги алоқаларимизни ривожлантиришга янада ёрдам кўрсатаётганлигини алоҳида таъкидламоқ керак.

Покистон президенти Муҳаммад Аюбхоннинг 1965 йил апрель ойида Совет ҳукумати таклифига биноан СССРга қилган расмий сафари Совет — Покистон муносабатларини ривожлантиришда муҳим қадам бўлди. Совет — Покистон муносабатлари тарихида ана шу давлат бошлиғининг СССРга қилган биринчи сафари эди бу. Ана шу сафар натижасида ҳар иккала мамлакат ўртасида товар обороти тўғрисида 1965 — 1967 йилларга мўлжалланган битим имзоланди. Унда совет машиналари ва ускуналарини Покистонга юбориб туриш кўзда тутилган эди. Муҳаммад Аюбхон билан Совет Иттифоқи раҳбарлари ўртасида бўлиб ўтган фикр олишувлар яхши из қолдирди.

Совет Иттифоқи ва унинг барча халқлари инсон тақдирига яхши ёндошиб Покистон билан Ҳиндистон ўртасида келиб чиққан ҳарбий конфликтни ҳал этишда оқилона иш тутдилар. Америка империалистлари ва бошқа бир қанча давлатлар ана шу жанжалли масаладан ўз манфаатлари йўлида фойдаланишга уриниб кўришди. Ленин Совет Иттифоқи Покистон ва Ҳиндистон халқлари билан чинакам дўст эканлигини тағин бир бор амалда исботлади. Покистон билан Ҳиндистон ўртасида Тошкентда имзоланган Декларация жанжалли масалаларни ҳал қилиб берди.

Покистон президенти Муҳаммад Аюбхоннинг 1967 йили СССРга қилган сафари ҳар иккала давлат ўртасидаги дўстлик янада ривожланиб бораётганлигини тағин бир бор исботлади. Ҳар иккала мамлакат ўртасида сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳамкорликни янада ривожлантириш учун шароит яратиб берди. Иккала томон ҳам иқтисодий ҳамкорлик ва савдонинг 1975 йилгача бўлган планини ишлаб чиқиш тўғрисида келишиб олди.

Маълумки, Покистон президенти ўзининг 1965 ва 1967 йилларда СССРга қилган сафари вақтида совет раҳбарларини Покистонга таклиф этган эди. Бу таклиф қониқиш билан кутиб олинди. Совет ва Покистон ҳукуматлари бир-бирлари билан келишиб олганларидек, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин шу йил 17 апрелдан 21 апрелга қадар Покистонда бўлади.

А. Н. Косигиннинг бу сафари ҳар иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий ва маданий ҳамкорлик, дўстлик муносабатлари мустаҳкамланиб бораётган айни бир шароитга тўғри келмоқда. Мамлакатларимиз дунёда тинчликни мустаҳкамлаш учун нимаики зарур бўлса ҳаммасини амалга оширмоқдалар. Уларнинг бу сиёсати Исроил агрессорларининг араб мамлакатларига қилаётган ваҳшиёна ҳаракатларини қоралашда ўз ифодасини топмоқда.

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигиннинг бу сафари мамлакатларимиз ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилганига 20 йил тўлиши арафасида ўтиши ниҳоятда қувонарлидир. Совет кишилари Покистон халқига мамлакатнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини янада мустаҳкамлашда улкан муваффақиятлар тилайди.

Р. ШОНЕЪМАТОВ.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи Ўзбекистоннинг кўпчилик районларида ҳавонинг бир оз булут бўлиб, ёғингарчилик бўлмаслиги кутилади. 15-20 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. 15-17 даража иссиқ бўлади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26, Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — В31216, Халқаро ҳаёт — В37604, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258, ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 48—85, Бухоро 31—41, Қарши 3—08, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

Б № — 91. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 10128.